

Брой 10 (1963)

Октомври 2019 г.

Година LX, ISSN-0205-0943

Цена 1 лв.

Туристическият вестник

www.btsbg.org

Издание на БТС

Абонирайте се за вестник „Ехо“

На 10 октомври стартира абонаментната кампания за 2020 година. Оставете верни на вестник „Ехо“ и чрез него на голямото планинарско семейство на БТС.

С челник, карта и компас в дъждовната нощна гора

58-мата купа на вестник „Ехо“ по ориентирание се проведе в околностите на село Рельово, община Самоков, в дъждовната нощ на 4 октомври 2019 година. Двеста и десет състезатели, представители на 33 клуба по ориентирание от цялата страна, обляха със светлини горските пътеки на Плана в търсене на контролните точки от своите маршрути. Част от тях преминаваха и през самото село - за радост и почуда на неговите жители.

Една от най-старите купи в ориентиранието от двадесет и пет години е и Държавното първенство по нощно ориентирание, но традицията, започнала преди почти шестдесет

години, се спазва стриктно и отборните победители стават носители на купата на туристическия ни вестник. Ориентиранието е труден спорт, но да търсиш контролни точки в непозната местност нощно време, е още по-голямо предизвикателство. Студеното и дъждовно време направи още по-трудна задачата по преминаването на трасетата в нощта.

Главен съдия бе проф. Валентин Гърков, а маршрутите разработи доц. Тодор Пеев - и двамата от локалния организатор клуб „НСА-Сивен“ - София, комуто Българската федерация по ориентирание възложи организирането на държавното първенство.

Продължава на стр. 24

13-и Европейски форум по спелеология

От 26 до 29 септември 2019 г. България бе домакин на най-престижния международен спелеоложки форум в Европа, който се провежда ежегодно в избрана от Европейската федерация по спелеология страна.

Под мотото „90 години организирано пещерно движение

и 45 години пещерно спасяване в България“ форумът осигури голямо разнообразие от презентации, постерни сесии и симпозиуми на теми, свързани с изследване на пещери: експедиции, биоспелеология, геология, геоморфология и география на карста, опазване и спасяване. В рамките на 13-ия

ЕвроСпелео Форум се проведе и традиционният Национален форум на пещерниците в България. В партньорство с Българския туристически съюз бе проведен 2-рият симпозиум за благоустройствените пещери след проведен за първи път подобен симпозиум в Австрия през 2018 г.

Участници в 13-ия ЕвроСпелео Форум

Снимка: Цветан Остромски

Продължава на стр. 24

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ

София 1000, бул. „Васил Левски“ № 75, ет. 5, ПК 427

Тел.: 02/987 34 09, 02/930 06 48; факс: 02/987 69 41

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА
ТУРИСТИЧЕСКИ ДРУЖЕСТВА,
ЧЛЕНОВЕ НА СДРУЖЕНИЕ
„БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ“

ПОКАНА

Съгласно чл. 26 ЗЮЛНЦ, чл. 32/2/ и чл.33/1/ от Устава на БТС Ви каним на **16 ноември 2019 г. /събота/ от 10,00 ч.** в Националния дом на науката и техниката, гр. София, ул. „Г.С. Раковски“ № 108, ет. II, Зала IV за участие в свиканото от Управителния съвет Общо събрание на Сдружение „Български туристически съюз“ със следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Приемане на изменение и допълнение в Устава на Сдружение „Български туристически съюз“.
2. Вземане на окончателно решение за отпадане на членове на Сдружението.
3. Предложение за приемане на нови членове в Сдружение „Български туристически съюз“.
4. Информация относно съвместно стопанисване с Министерство на младежта и спорта на Хижа „Мусала“.
5. Утвърждаване на членството на туристическите дружества в Българския туристически съюз, съобразно изискванията на ЗФВС.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БТС:
/ВЕНЦИ РОСМАНОВ/

**АБОНИРАЙТЕ СЕ
ЗА ВЕСТНИК
„ЕХО“**
ЗА ДА БЪДЕТЕ
ЧАСТ ОТ ТУРИЗМА

№ **255**
В каталога на Български пощи
или в Централата на БТС

Туристическо дружество „Средногорец“, град Чирпан, навърши 100 години

МИНАЛО

На 3 май 1919 г. ентусиасти от Чирпанската гимназия, по инициатива на Антон Геренов, поставят началото на организирания туризъм в Чирпан, като учредяват Юношеско туристическо дружество (ЮТД) „Самодивец“, клон на Български юношески туристически съюз. Организацията си поставя за цел да допълва възпитанието, да създава хармонично, интелектуално и физическо развитие на личността, да култивира социални добродетели и стремеж към „просветна чистота“.

Чирпанското дружество приема името на средногорския връх Самодивец. То става една от най-популярните организации на младежта по онова време, развива особено интензивна дейност и бележи похвални резултати. Благодарение на него в Чирпан се изгражда трайно общество от поклонници на природата.

На 3 януари 1926 г. група възпитаници на ЮТД „Самодивец“ - 13 мъже и 3 жени, излезли вече от редиците на юношеското дружество, учредяват в Чирпан клон на Българското туристическо дружество (БТД) с име „Меричлерски избор“ и председател Георги Стоянов (тогава Меричлери е в състава на Чирпанска околия). Двете туристически дружества съществуват поотделно и при тясно сътрудничество до 1945 г.

На 11 октомври 1957 г. се провежда учредително събрание на Туристическо дружество „Средногорец“ - гр. Чирпан, което става продължител на традициите и делото на ЮТД „Самодивец“ и БТД - клон „Меричлерски избор“.

Туристическа дейност

Чирпанските дружества развиват различни спортно-туристически дейности. Но основна и най-важна форма през тези сто години организирано туристическо движение в Чирпан си остава пешеходният туризъм.

Своята туристическа дейност юношите от ЮТД „Самодивец“ започват с излети и походи до близките околности на гр. Чирпан - Памуклука, Ягач, р. Марица, средногорските върхове Самодивец и Братан. Осъществяват походи до гр. Борисовград (Първомай), Асеновград и Асенова крепост, Бачковския манастир, връх Драготина в Родопите и др.

Туристите от „Меричлерски избор“ разширяват своята дейност с пешеходни преходи до по-далечни туристически обекти, като: връх и хижа „Персенк“, хижа „Добрила“, върховете Мусала, Вихрен, Юмрукчал (Ботев) и др. През 1931 г. те издействат пътническите влакове да спират на кантона в Ягач и пътниците да пътуват дотам с голямо намаляване.

Членовете на ТД „Средногорец“ ини-

цират туристически прояви из цялата страна и всички български планини. Дружеството организира за първи път в страната 18-дневен поход (от 20.08. до 5.09.1969 г.) по билото на Средна гора - от Панчаревското езеро до Зайчи връх, гр. Ямбол. Водачи са Георги Чорчопов от ТД „Сърнена гора“ - Стара Загора, и секретарят на дружеството Делчо Ганчев. По този начин чирпанските туристи осъществяват мечтата на Павел Делирадев - един от видните туристически дейатели в страната: да се премине по цялото Средногорие - от Искър до Зайчев връх при завоя на река Тунджа край гр. Ямбол.

Дружеството развива и други форми на туризма, каквито са

Велотуризмът и водният туризъм

През 1971 г. към дружеството е учреден Клуб по велотуризм, като пръв негов председател става Георги Иванов Георгиев. Велотуристите участват ежегодно в националната туристическа обиколка „Родина“. През 1980 г. дружеството е домакин на един от етапите ѝ, като над 100 колоездачи са приютени в бивачен лагер в двора на плажа. Организирант се колопоходите: Чирпан - Брезово - Каваклийка - Чирпан; Чирпан - Димитровград - Харманли и др. Постоянни участници в тях са: Георги Иванов, Дженю Василев, Кольо Атанасов, Георги Желев, Александър Стоянов, Петко Савов, Иван Тодоров, Георги Александров, Николай Чоторов, Димитър Михайлов и др.

През годините дружеството организира и многодневни водни походи по река Марица и река Дунав, по язовирите „Копринка“, „Колена“, „Жребчево“ и др.

Спортно (туристическо) ориентиране

Първите стъпки на туристическото ориентиране в гр. Чирпан са направени от отбор на дружеството в състав: Делчо Ганчев, Никола Желевски и Господин Стайков, които често се класират в тройката на окръжни състезания.

Изгражда се Клуб по туристическо ориентиране с председател Цоню Цонев. Този клуб развива активна дейност: организира градски състезания, редовно и успешно участва в окръжни и национални състезания, в състезанията за купата на вестник „Ехо“.

През 1974 г. към Пионерския дом започва да функционира кръжок по ориентиране, отново с ръководител Цоню Цонев. Този кръжок подготвя спортисти, които редовно се класират в челната тройка на окръга и неведнъж заемат първи места.

Благоустройствена и строителна дейност

През 1930-1931 г. чирпанските туристи участват организирано в значителни акции в местностите Ягач и Памуклука. По проект на младия архитект и член на ТД „Меричлерски избор“ Слави Кирилов са построени фонтан и алея на БТД - клон „Меричлерски избор“, в градския парк. Средствата за изграждането им са набрани от членски внос и дарения, събрани от изнасяне на забави и вечеринки. Редовно в чирпанските вестници излиза информация за благоустройствената дейност на местните туристи. В притурка към в. „Солидарност“ в брой от 1931 г. - „Туристически вестник“, се прави „Отчет пред гражданството“. Ето част от него: „На 2 август (Илинден) местният клон на БТС „Меричлерски избор“ устроява скромно тържество в градската градина, где то ще се освети и открие постройката на „Фонтан и алея“, изградена под ръководството и организацията на Туристическото дружество „Меричлерски избор“. По същия случай се организира и среща на туристическите дружества, а след обяд и вечерта - градинско увеселение и венецианска нощ.“ В същата притурка се прави и подробен отчет за събраните от дарения на чирпанското гражданство пари - 20 860 лв., от които 6000 са от туристи, за строителството на фонтана и алея в парка, както и как точно за разходени те.

Шест години по-късно (1937-1938 г.) БТД „Меричлерски избор“, съвместно с Дружеството за закрила на децата, изграждат плавателен басейн в Чирпан - плажът в Текира. Средствата са набрани отново от членски внос, дарения от забави и вечеринки. Дружеството става собственик на плажа и го стопанисва до 1947 г., когато собствеността му преминава към Върховния комитет за физическо възпитание и спорт.

Хижа „Каваклийка“ - стара

По инициатива на ТД „Средногорец“ през 1960 г. се полагат основите на хижа „Каваклийка“, която на 9 май 1964 г. е официално открита с голям събор на туристи от страната. Тя е дело не само на туристите от „Средногорец“, но и на цялата обществена в бившата Чирпанска околия. Разположена е на билото на Сърнена Средна гора сред букви и борови гори под връх Съсенкова могила (1050 м н.в.). Средства за построяването на тази хижа се набират от Българския туристически съюз, Градския народен съвет, предприятия, учреждения, кооперации. През годините се извършват редица подобрения на сградата, включително и изграждане на втори етаж над столовата.

Днес на Каваклийка има над 50-годишни борове и брези, голяма част от които са дело на туристическите бригади за залесяване на местността през периода 1963-1966 г.

Хижа „Каваклийка“ - нова

Хижата е построена изцяло с възможностите на земеделските стопанства (АПК) от Чирпанския край и официално е открита на 17 март 1976 г.

Районът с двете си хижи става притегателен център за краткотраен и дълготраен отгях. На Каваклийка се провеждат различни курсове, семинари за обучение от различни организации - не само от окръга, но и от цялата страна. Ежегодно през ваканциите тук отгяхват близо 1200 ученици, изграден е и екскурзионен маршрут по билото: Карлово - Кало-

фер - хижа „Свежен“ - хижа „Братан“ - ТВК „Каваклийка“.

Туристическа маркировка

От 1964 г. до днес туристите от дружеството създават и поддържат според възможностите си туристическа маркировка в района на Каваклийка. През тези години са маркирани над 55 км туристически пътеки.

НАСТОЯЩЕ

Обществено-политическите и икономическите промени след 1989 г. засягат сериозно и туристическата дейност - както в страната, така и в град Чирпан. От 1992 г. грастично спада туристическите посещения, а приходите от тях са единственият източник на средства за издръжка на двете хижи. Същата година се преустановяват планинските ученически лагери и екскурзионните летувания, организирани от Отдел „Ученически отгях и туризъм“ към Министерството на образованието и науката. Преустановяват се и организираните от предприятията в региона различни чествания и прояви.

Промените се отразяват и на организираните планински прояви на дружеството, ограничен е сериозно активният туристически живот. През този 10-годишен труден период, от края на 90-те години на миналия век до началото на новия, чирпанските туристи остават верни на любовта си към природата. При всеки удобен случай те се отправят за преход в планината. Най-активните от тях правят по един-два пъти месечно походи сред природата.

Именно от най-активните членове на дружеството тръгва идеята за промяна и търсене на изход от тежката ситуация. Инициативен комитет от чирпански туристи провежда на 15 април 2004 г. учредително събрание в Дома на туриста. На него 28 учредители взимат решение за учредяване на ЮАНЦ „Туристическо дружество Средногорец Чирпан“. На него е приет Устав на сдружението, 5-членен Управителен съвет с председател Георги Жеков и 3-членен състав на Инспектората, с председател Мария Ганчева. През юни 2004 г. дружество „Средногорец“ е вписано във фирмения регистър при Старозагорския окръжен съд като юридическо лице с нестопанска цел и с предмет на дейност: развитие, популяризиране и масовизиране на туризма.

Организационен живот

За разлика от миналото, когато съществуват няколко форми на туристическа дейност, сега дружеството развива само пешеходен туризъм. От 2004 г. се възстановяват чрез Годишен календарен план планинските походи и екскурзии. Ежегодно дружеството организира около 20-ина прояви. Те задължително минават под знака на двете национални движения, инициирани от БТС: „Опознай България - 100 НТО“ и „Покорител на 10-те планински първенци“.

За 15 години от най-новата история на организирания туризъм в Чирпан членове на ТД „Средногорец“ на няколко пъти получават златни значки от двете туристически движения. Почти всяка година чирпански туристи са на витошкия първенец Черни връх, където БТС връчва годишните награди, а двайсетина от най-активните членове на дружеството изкачват планинските първенци в страната по няколко пъти.

На два пъти (през 2010 и 2013 г.) дружеството организира и изкачване на връх Митикас, планината Олимп в Гърция, връх СВ. Илия в планината

Чирпанският туризъм навърши 100 години

На 13 септември ТД „Средногорец“ – гр. Чирпан, отбеляза с официално тържество 100 години от началото на организирания туризъм в Чирпан.

„Чест за Чирпан е, че преди 100 години няколко младежи осъзнават колко е важно това общуване с природата. И така се ражда идеята за създаване на организирано туристическо движение в града ни - основава се и първото туристическо дружество с поетичното име „Самодивец“, връх в Средна гора... Оттогава природната магия още държи в плен чирпанлии - те и днес достойно продължават делото на първите.

Тази вечер посвещаваме на тях, но и на нас, техните продължители.“

Така започна тържеството,

с което чирпанската общественост отбеляза достойно 100 години от началото на организирания туризъм в Чирпан. Слово произнесе председателят на ТД „Средногорец“ Георги Жеков. В него той проследи с имена и факти историята на местното туристическо движение, сменило през годините три наименования: ЮТД „Самодивец“ (3.V.1919 г.), БТД „Меричлерски извор“ (3.I.1926 г.) и ТД „Средногорец“ (11.X.1957 г.). След това изпълнителният секретар на БТС Зорница Радонова нареди 34 туристи. С най-високото отличие на БТС - медал „Алеко Константинов“ - златен, беше отличен 77-годишният ветеран Господин Стайков. Медал „За особени заслуги“ получи: Г. Жеков, А. Колев, Др. Манев и К. Джанев, Значка „Отличник

Зорница Радонова - изпълнителен секретар на БТС, връчва награди

на БТС“ получи 10 туристи: а пет – „Грамота за активна туристическа дейност“. Тримата бяха отличени със „Заслужил ветеран турист“, а двамата – със „Заслужил деятел на туризма“. Дългогодишният хижар Димитър Илиев получи „Плакет за развитието на туризма“. Не бяха забравени и младите от ЮТК „Самодивец“ - отличие получи досегашните председатели на клуба, както и най-изявените юноши туристи.

Поздравиха към туристите отпращава: г-жа Блага Димитрова - зам.-кмет на община Чирпан; г-н Трифон Йорданов - директор на СУ „П. К. Яворов“, както и от туристическите дружества от Казанлък, Стара Загора, Нова Загора и Димитровград.

Тържеството завърши с концерт на вокална група за туристически песни „Ехо“, с художествен ръководител Валентин Узунов от Туристическо дружество „Орлово

гнездо“ – гр. Казанлък.

Вечерта продължи с коктейл в ресторант „Строител“, където до късно планинари от Чирпан, Стара Загора, Нова Загора и Казанлък пяха любими туристически песни.

По повод юбилея ТД „Средногорец“ организира и специална фотоприложба от 100 снимки на свои туристи, която бе експонирана във фойето на общината. Беше издадена и книга „100 години организиран туризъм в Чирпан“.

Управителният съвет на ТД „Средногорец“ почете достойно и ветераните туристи, които не участват активно в живота на дружеството, като ги събра на специална среща на 18 септември. На нея бе представена и книгата за историята на организирания туризъм в Чирпан.

Ангел Колев

Снимки: Георги Иванов

Боздаг (Фалакро), върховете Ипсарио и Пророк Илия на остров Тасос, също в южната ни съседка.

Всяка година през декември дружеството прави своя „Отчет сред природата“ на хижа „Каваклийка“. Чрез мултимедия визуално се представя по-интересното от годишните преходи, набелязват се маршрути за новата година.

БЪДЕЩЕТО

се свързва със съществуването на младежки клубове към училищата. Туристическо дружество „Средногорец“ ги подкрепя организационно, методически и финансово. Управителният му съвет почва сериозна работа сред младите, като се изграждат два клуба - ЮТК „Самодивец“, с ученици от СУ „П. К. Яворов“, и ГИД „Атлас“ - с ученици от ОУ „Васил Левски“.

Първо е създаден Юношеският туристически клуб (ЮТК) „Самодивец“ към СУ „П. К. Яворов“. Чрез съдействието на Ангел Колев - член на УС на ТД и учител в СУ „П. К. Яворов“, клубът е учреден през юни 2006 г. Първите му членове са 30-ина ученици от IX-XII клас, а за председател е избран ученикът Цветан Русinov. По-късно председатели на клуба са били: Хубен Бошнаков, Велин Жеков, Христина Колева, Атанас Бодуков. Към настоящия момент председател е Минчо Денев.

Клубът е реално продължение на ЮТД „Самодивец“, основан на 3 май 1919 г. от ученици в същата гимназия. Той обединява в своите редици млади съмишленици, действащи за

популяризирането и развитието на туризма сред ученическата младеж.

Година по-късно, чрез съдействието на Нина Маринова, член на УС на ТД и учител в ОУ „Васил Левски“, е създаден и друг ученически клуб - Географско-историческо дружество (ГИД) „Атлас“ към ОУ „Васил Левски“, Чирпан, като членовете му са ученици от V-VIII клас. Първи негов председател става Хубен Бошнаков. Немалка част от членовете на ГИД „Атлас“ преминават в редиците на ЮТК „Самодивец“, след като продължават об-

разованието си в СУ „П. К. Яворов“.

През годините и двата младежки клуба осъществяват своята дейност в най-тясно сътрудничество и методическо взаимодействие с ТД „Средногорец“ - гр. Чирпан. Всички техни прояви са ориентирани към движението на БТС „Опознай България - 100 национални туристически обекта“.

От 2013 г. младите туристи от ЮТК „Самодивец“ са неизменни участници в националния поход „По пътя на Ботевата чета: Козлодуй - Окол-

чица“, както и на Националното състезание за туристически умения и сръчности за призь „Кристален еделвайс“ на язовир „Копринка“ край Казанлък. И на двете национални прояви младите туристи се представят успешно, а през 2015 г. печелят първото място и приза „Кристален еделвайс“.

През тези 100 години организираният туризъм в Чирпан се осъществява благодарение на любовта и безвъзмездния труд на деятелите на туристическото движение. Съществуването му се дължи на първите председатели Антон Геренов, Георги Стоянов и Янаки Пашов, на секретарите Иван Хаджииванов и Делчо Ганчев, на членовете на управителните съвети и на комисиите, на ръководителите на клубове и секции по предприятия и учреждения, на активните туристи.

Днес Туристическо дружество „Средногорец“ се намира в добро финансово-организационно и техническо състояние. Туристите от Чирпан продължават да се грижат за поддръжката на материалната база, да организират и участват в различни спортно-туристически форми, да популяризират туристическото движение, да привличат и извеждат сред природата нови приятели на туризма, да развиват неговите идеи.

Текстът е от книгата, която излиза по повод 100-годишнината на Туристическо дружество „Средногорец“, съставители са Ангел Колев и Делчо Стефанов

Юбилеен празник на ТД „Шипка“ – гр. Пловдив, в Родопите

За туристите, членове и симпатизанти на ТД „Шипка“ – Пловдив, годината 2019-а е юбилейна. Дружеството навърши 35 години от основаването си, а стопанисваната от него хижа в най-красивия родопски рид Чернатица стана на 80 години.

Не само тези кръгли годишнини, а и многобройните туристически прояви – стоици излети, походи и екскурзии из родните и загранични планини и забележителности, са повод за изконна гордост и за празнуване. Затова отрано започна и подготовка за отбелязване на двойния празник, насрочен за 13, 14 и 15 септември. Ръководствата на дружеството и на клубовете разработиха програма, уточниха се обектите, свързани с отбелязване на юбилея, отправиха се покани към други дружества и клубове от града, региона и страната за участие в тържествата.

В първия ден, 13 септември, очакваните представители от другите сродни организации, общо около 30 души, бяха посрещнати на централните жп и автогари лично от председателя и зам.-председателя на Клуба на ветераните туристи към дружеството, Димитър Луканов и Пена Костадинова. След емоционалната среща на стари и нови познати групата пое по традиция на опознавателна екскурзия с автобус из района. Този път домакините на празника бяха избрали за обекти на посещения Асеновград, където бяха разгледани центърът на града, паметникът на акад. Николай Хайтов, историческата „рибна“ църква с аязмото и някои още забележителности, както и една света обител – интересният Араповски манастир, недалеч оттук.

Опознавателната екскурзия, предизвикала безспорен интерес у туристите, завърши привечер, след което групата пое към хижа „Здравец“,

определена за център на тържествата.

Посрещането на гостите пред хижа, както винаги, бе съпроводено с подobaващ ритуал – с родопски песни, с приветствено слово от г-жа Анна Камчева, секретар на ТД „Шипка“ и главен организатор на проявата, с хляб и сол, съгласно народния обичай.

Традиционната другарска вечеря, организирана от домакините, се превърна отново в тържество – поздравления от гостите, връчване на сувенирни подаръци, редуващи се изпълнения и както му е редът – много хора и танци с жива музика... А между тях и редица изненади, подготвени от любезните домакини – показани бяха откъс от „Левбегово езеро“ по ветерански, туристическа седанка край огъня, спечелване на бутилка шампанско, много солово изяви и още... Веселието увлече всички до късно през нощта.

През втория ден бе съинският празник. В часовете преди обед на площадката пред хижа и поляните около нея се събра внушително множество от туристи и граждани. Тук бяха официалните гости от кметството на район „Южен“ на Пловдив, от ТД „Егелвайс“, ТД „Руен“ и ТД „Родопи“, както и от Туристическото сдружение „Чернатица“, от сродните дружества от Хисаря, Карлово, Сопот, Перущица и Калоян. Сред множеството бяха и представителите на туристите ветерани от градовете Видин, Горна Оряховица, Берковица, София, Айтос, Димитровград, Хасково, Благоевград, Петрич и Ямбол. Гости бяха и представители на семейството на Дончо Чакъров, инициатор за изграждането на хижа „Здравец“ и председател на инициативния хижестроителен комитет през далечната 1939 година, дарил и лични средства за строежа.

Пред обновената днес хижа

в прочувственото си слово г-жа Анна Камчева проследи накратко 35-годишния период от основаването на ТД „Шипка“, неговото утвърждаване като туристически фактор в район „Южен“ на Пловдив, като подчерта многобройните му изяви у нас и в чужбина. Днес дружеството продължава активно да претворява в дела заветите на основателя на туристическото движение у нас - Алеко Константинов, като чрез своите три клуба продължава да разширява обхвата от членове и симпатизанти. Тя благодари на всички активни членове за тяхното участие в проявите му.

Приветствие към дружеството-юбилей и пожелание за по-нататъшни успехи бяха поднесени от кмета на район „Южен“ на града г-н Борислав Инчев, от Централата на БТС и от представителите на пловдивските туристически дружества „Егелвайс“, „Руен“, „Родопи“ и Сдружение

„Чернатица“. БТС наградил дружеството със специален плакет за юбилей.

Послева богата литературно-музикална програма – тракийски танци, танцов спектакъл „Кадрил“, македонски танц, мажоретен състав по ветерански и както е редно, с жива музика, която увлече всички гости и домакини в хора и танци... Център на програмата се оказа голямата изненада на организаторите – демонстрирана беше постановката на традиционна „тракийска“ сватба, досущ като истинска. „Младоженци“ бяха туристите ветерани Пена Костадинова и Васко Панайотов, които се вживяха напълно в ролята си. По-нататък зрителите видяха банкет на сватбарите, даруването на невестата, обещанията на сватове и близки, наздравци и пожелания и, разбира се, не се мина и без многократното „Горчиво!“ Автор на сценария за този сватбен спектакъл бе

г-жа Дима Пенчева, член на УС на БФТВ, която заслужи овации за него.

Красивият празник приключи в следобедните часове. Много от гостите останаха на отгях и почерпка в хижа, други предпочетоха излет из района. За вечерта домакините бяха подготвили нова изненада за своите гости от страната. След вечерята всички поеха с автобус за нощна опознавателна екскурзия из Стария град на Пловдив и посещения на музеи. Видяното и чуто през тези часове остави незабравими впечатления у туристите и подсказа, че тази инициатива има бъдеще.

Последният, трети ден, бе ден на раздялата. След многото размени на адреси и телефони, след обещания за нови и интересни срещи, всички поеха към родните места.

Димитър Антонов

Александер Галиянов е от Милано и е носител на златна значка от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. Събрал е и печати, и марки от обектите.

Мария Михалакева от гр. Пловдив има събрани 100 печата и 100 марки от Националното движение „Опознай България - 100 НТО“. Първият обект, който е посетила, е музеят в гр. Клисурса, оттам е закупила и книжката си. Копривицаца оставя у нея незабравим спомен, но пещерите и природните забележителности, които е посетила в рамките на движението, също са я впечатлили.

Когато традицията срещне бъдещето

85-годишен юбилей празнува ТД „Камен дел 1934 – Бояна“.

Бележитата годишнина бе отбелязана на 7 септември с тържествен концерт на сцената в парк „Воденичница“ и с традиционна среща на поляната пред хижа „Камен дел“ на 28 септември.

„Това не е просто юбилей. Ние празнуваме наследството, оставено от предците ни, празнуваме традицията, съхранена през годините – доказателство за стабилната връзка и приемственост между поколенията. Ние сме признателни за създаденото през 85-годишната история на дружеството, чиито председатели са били Павел Ваташки, Асен Каранов, Милка Кутева и Петър Величков. В редиците на дружеството влязоха много млади хора, което ни дава надежда, че традицията е жива. Искам да им благодаря за усилията да възкресят хижа „Камен дел“ от руините и да я превърнат в една от най-красивите и посещавани в страната“, отбелязва Огнян Ваташки, председател на дружеството.

Високо бе признанието за делото на каменделци от инж. Тодор Петков, кмет на район „Витоша“. „Горд съм от факта, че със своята почти вековна история туристическото дружество се утвърди като една от най-активните обществени организации в София“, изтъква той в Поздравителния адрес за юбилей. В този дух бе и приветствието от БТС. „През целия период на съществуването си вие сте хората, които с действията си допринасят за развитието на организиран туризъм в България. Все така отстоявайте принци-

пите, заложили от първооснователите на организиран туризъм в България Алеко Константинов и Иван Вазов“, пожелава Зорница Радонова, изпълнителен секретар на БТС. „Като жители на Бояна и на София изказваме благодарност за положените усилия за възстановяване на хижа „Камен дел“ и в превръщането ѝ в уютно и приятно място за отмора в планината“, допълва Жорко Иванов, председател на Народно читалище „Вигелина“.

Идеята за учредяване на туристическо дружество в Бояна си проправя път в онези несигурни и трудни първи години на миналия век. „Туризмът е присъщ на Бояна от началото на нейното съществуване. Първите пленени от туризма в селото са Илия Каранов, Стоян (Таньо) Манолов, Владо и Петър Гелови, Владо Шаламанов, Цветан Стоянов Кулин, Йордан Илиев Начев, Кръстю Тонев и др. През първата четвъртина на XX век една дузина ентузиастични с много труд и амбиции се опитват да положат началото на организирано туристическо движение. Те кандидатстват за създаване на туристическо дружество или секция под егидата на Юношеския туристически съюз. Предложението е дружеството да се нарича „Камен дел“. Водач на инициаторите е Георги Илиев Каранов“, пише в „Книга за Бояна“ Георги Ваташки, кмет в периода 1980-1990 г.

Молбата им е отхвърлена, но групата не се отказва и заедно с ръководството на читалище „Вигелина“ свикват общоселско събрание. Решимостта им е толкова голяма, че все пак дружество е създадено, админи-

Публиката остана очарована от малките танцьори от „Драгалевски огън“

Няма празник на каменделци без песните на Мъжка вокална група „Вежен“ - гр.Тетевен

стративно и финансово подчинено на читалищното настоятелство. От тогава досега съдбата и на двете организации е неразривно свързана.

Първи книжки за членство в БТС са издадени през 1935-1936 г. Ентузиазмът на пионерите е заразителен и обществото на пламенните туристи бързо се разширява. Боянци организират излет след излет – до Боянския водопад, езерото, до първенеца Черни връх, правят прехода Рила – Верила – горното течение на река Струма – Верила – Витоша – Плана планина – средното течение на река Искър, до Пирин и Рила.

Кулминацията на този ентузиазъм е построяването на хижа „Камен дел“ само за 5 години с доброволния труд и дарения от боянци. Проектът на сградата е на арх. Найден Стефанов (Нацко) и на Стоян Панков, той е изпълнен от майсторите Илия Колев (Иле), Милан Ваташки (Миле) и Димитър (Дензубата). Строителните материали – тухли, камъни, цимент, вар, керемиди, са превозени от каруците на Петър Игнатов, Владимир Гелов и Костадин Ваташки и пренесени горе в планината в туристически раници от членовете на дружество-

мо. Двуетажната сграда е завършена през 1934 г. Тази паметна дата е избрана за начало на новото летоброе на туристическото дружество.

По традиция всеки свой празник каменделци споделят с приятелите си от Мъжка вокална група „Вежен“, гр. Тетевен, с ръководител Евгени Стоянов, и от хор „Планинска песен“ – Филип Аврамов с диригент Евгени Миров. Специален гост бе звездата от „Пирин фолк“ Георги Гоцев и синът му Иван. Кръшни хора изпълниха съставите „Оро на дворо“ с ръководител Румен Георгиев от Бояна, фолклорна формация „Фолкпалитра“ към Народно читалище „Димитър Динев 1937“ с художествени ръководители Зоя Григорова и Ивайло Вълков и детски танцов ансамбъл „Драгалевски огън“ с ръководители Борислава и Георги Рангелови.

Юбилеят на каменделци съвпада с този на Природен парк „Витоша“ – най-стария парк на Балканите. Той получава този статут с Постановление на Министерския съвет от 27.10.1934 г.

Светлана Тодорова-Ваташка
Снимки: ТД „Камен дел 1934 – Бояна“

100 години ТД „Юндола” – гр. Велинград

Малко организации могат да се похвалят с такава история. След доста трудности през последните години туристическото дружество вече си стъпва на краката с голямото съдействие на Община Велинград, за което искрено благодарим.

Колкото далече, толкова и близо е 1919 година, когато група ентузиастични младежи поставят основите на организиран туризъм в нашия край със създаването на Туристическо дружество „Арабчал” в Лъжене. Тогава все още Велинград не съществува, но има туристическо дружество. По-късно - през 1936 г., по настояване на тогавашния кмет Йосиф Шнитер, тук се провежда 29-ия Национален туристически събор-конгрес, който е трябвало да бъде в Банско. Две години по-късно горският пункт в местността Локвата се преустройва в туристическа хижа - първата в Чепинско. През 1957 г. се възстановява БТС, както и дейността на ТД „Юндола”. Същата година през месец юли на Юндола се провежда Национален туристически събор, на който присъстват над 35 хиляди туристи.

Особено активна туристическа дейност дружеството развива под председателството на Манол Чолев. В рамките на почти 30 години се пускат в експлоатация хижа „Юндола”, хижа „Клагова”, Туристическа спалня „Чепино”, Туристически дом „Кисловоск”. Създават се клубове по пещерен и пешеходен туризъм, на природозащитника, по ориентиране. През 1984 г. се построява любимата на мнозина хижа „Христо Смирненски” в местността Куртово. През 1988 г. се изгражда и

къмпинг „4-и километър”. През 1990 г. във Велинград е основано ново туристическо дружество - „Острец”, а по-късно, през 2005 г., още едно - „Юндола-1919”.

През юли миналата година се проведе обединително Общо изборно събрание и бе избрано ново ръководство на ТД „Юндола”. Екип от млади и амбициозни хора си поставихме за цел да променим

облика на туристическото дружество и да възобновим туристическото движение във Велинград. Създадохме младежки клубове, сътрудничим си с много организации, работещи в сферата на туризма. Дружеството участва с проект за реконструкция и обновяване на хижа „Юндола” към МИГ „Белово – Септември - Велинград”. С огромен ентузиазъм продължаваме и дари-

телската кампания за набиране на средства за частични ремонти на хижите.

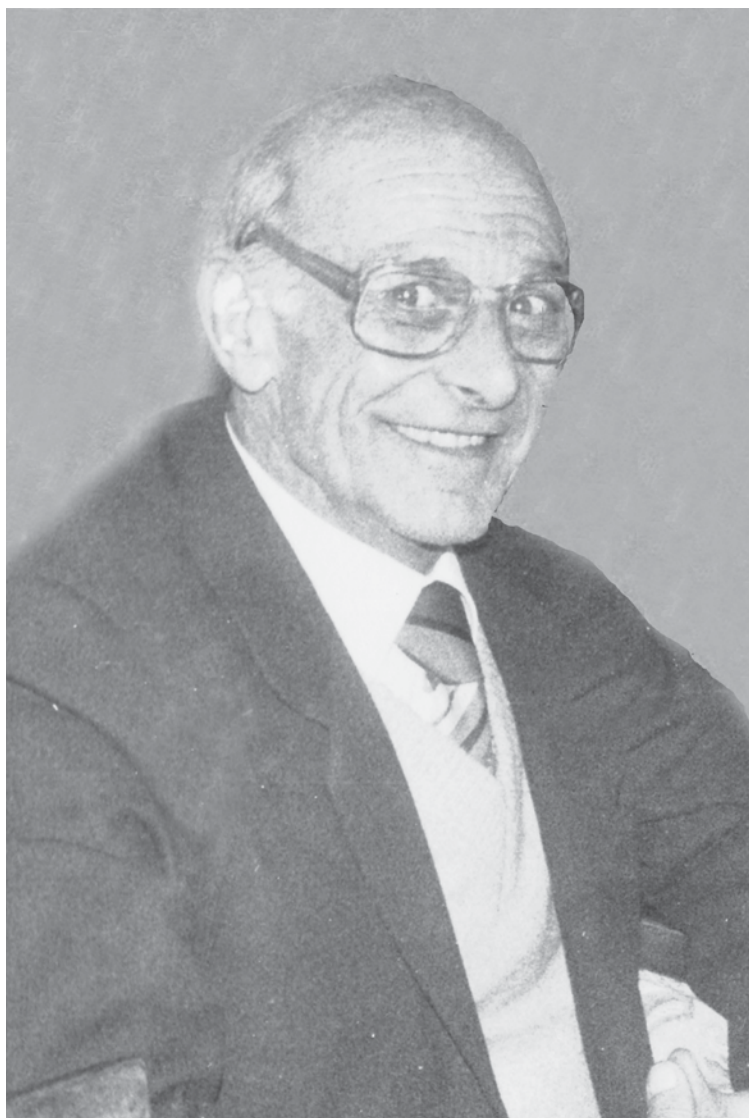
Благодарим на Община Велинград, и най-вече на кмета г-р Костагин Коев, за съдействието, опората и голямата помощ, която ни оказва във всички посоки.

Към нашия празник се присъедини и група от известния столичен хор „Планинска песен – Филип Аврамов”. На-

шите приятели, под ръководството на проф. Боряна Чолева – гъщеря на доайена на велинградското туристическо движение Манол Чолев, ни поздравиха с няколко изпълнения.

Бяха раздадени плакети на изявени туристи.

Димитър Санкев,
председател на
ТД „Юндола”, гр. Велинград

Галата

Така го наричахме, пък и той самият така се представяше: с името на родното си място - Галата до Варна. От най-ранна възраст Георги Любенов Георгиев - Галата бе имал привилегиите да посреща изгревите на морето, да го съзерцава спокойно или бурно, но винаги завладяващо и вдъхновяващо за обич към природата и родината – обич, която по-късно пренася и към планините.

В юношеските си години Галата се увличал по леката атлетика. Състезавал се успешно в окръжните първенства и се изградил като спортист.

Националната спортна академия бе най-близкото до желанията му висше учебно заведение и той стана негов възпитаник.

Първата му среща с планините го впечатлява дълбоко. Величествените върхове на Пирин остават завинаги в сърцето му, а изкачването на връх Вихрен – съдбовно. Затова без колебание първото му работно място става Централната планинска школа „Маловица”. Там преподавателят по алпинизъм Георги Любенов, но винаги наричан Галата заради

своята непринуденост, която излъчваше, и уменията му да сменя условностите, обучи стотици млади хора – в уважение към природата, в респект от явленията и опасностите в планините, в осъзнаване, че планините трябва да се опазват чисти. Там, в школата, той среща бъдещата си съпруга Елена, там направи първите си стъпки синът им Стефан, днес планински спасител.

В свързка за алпийско изкачване, с раница на гръб, начело на туристическа колона, а по-късно в лодка, с гребло в ръка, грижата за сигурността на поверените му хора бе първата му мисъл и действие. Хората, със своето удължено „р”, което изговаряше – да са в безопасност, добре подслонени за отпих, да научат повече за минали събития по тези места, това бяха неотложните задачи на Галата.

Георги Любенов бе уважаван и авторитетен сътрудник в ръководните звена на ЦС на БТС, а по-късните му професионални задължения го изградиха като радетел на ученическия туризъм. Към личните си пристрастия в туризма

Галата прибави и пътуванията с лодки по реките. Със свои съмишленици и колеги той пое ръководството на групи ученици и така бяха преплавани Марица, Огоста, Осъм, Янтра и Арда. Връх на организаторските му умения и дързост бе водният поход по река Искър. С ученици (сред тях и девойки), от Панчарево до вливането ѝ в Дунава и по неговите води до пристанище Сомовит.

С присъщия си ентузиазъм Галата се отзова на първата покана на организаторите на Международния дунавски поход ТИД. Бе сред първите български участници и ревностен организатор и водач на похода през годините.

Галата привлече към участие в ТИД много българи и своите съпруга, гъщеря и син, а по-късно и внуци.

Неотдавна Галата напусна белия свят. Коварна болест го обезсилваше и прикова към постелята. В мъките той показва изключителна жизненост. Късчето небе, което виждаше през прозореца, го радваше, интересът му към събитията в родината не стихваше, съпреживяваше успехите и драмите в българския спорт, туризъм и алпинизъм.

Нека го помним и причислим към тези дейатели на БТС, които допринесоха за развитието на Българския туристически съюз.

Андрей Мирчев

Стара планина – между Ага и Рая, или цената на една застраховка

Туристите от Туристическо дружество „Осогово“, град Кюстендил, тръгнаха на дългоочакваното екскурзионно летуване в Стара планина. Маршрутът бе: връх Шипка, хижа „Узана“, хижа „Мазалат“, хижа „Тъжа“, връх Ботев, хижа „Рай“, хижа „Васил Левски“, град Карлово.

Стана традиция през последните години желаещите да са толкова много, че групите да са две, вървящи по един и същ маршрут през седмица. И тази година се случи същото, защото броят на участниците достигна 60.

И в двете групи имаше деца, така че уроците по патриотизъм започнаха с преклонение пред подвига на героите от Шипченската епопея в Руско-турската война.

Посетихме връх Шипка и паметника, символ на героизма и копнежа по свободна България. През 1934 година е построен паметникът на връх Столетов, за да напомня на поколенията за българо-руската бойна дружба и за цената на Освобождението. В храм-паметника в град Шипка са събрани костите и изписани имената на почти 20 000 руси и българи, погребвани наоколо в многобройните братски могили.

Черквата е от 1902 година и е станала факт благодарение на руския народ, дарил средства за построяването ѝ.

След срещата с историята по-

хотът до хижа „Узана“ е някак рутинен и предразполагащ към размисъл. Хиждарката Милена ни посрещна по стара българска традиция с питка за здраве. Така прави с всички туристи, намерили подслон в хиждата ѝ през последните 18 години, откогато е стопанка на хижа „Узана“.

На другия ден минаваме през географския център на България и продължаваме до хижа „Мазалат“. Почти на половината път се спираме пред едно истинско бижу в планината за престой – хижа „Партизанска песен“. Всичко наоколо е докоснато с много вкус и търпение от грижливи ръце.

След като се настаняхме в хижа „Мазалат“, се изкачихме на връх Вълча глава, извисил се над хиждата, за да се насладим на зашеметяващата гледка наоколо.

За вечерите в хижите няма какво да кажа. Те са еднообразни – китара и песни до пълно зареждане на душите с емоции и светлина.

До хижа „Тъжа“ минахме покрай резерват „Пеещите скали“. Мислехме си, че ние като „Пеещите туристи“ може да направим нещо съвместно, но скалите останаха безмълвни. Така че ораторията за „Пеещи скали и туристи“ се отложи засега.

В хижа „Тъжа“ е леко тъжно, защото, когато навън вали, вътре капе. А пък и с трите вързани кучета от всички страни на хиждата

усещането е като мероприятие на ловна дружинка. Но пък гледката от връх Марагидик, който е на около час над хиждата, компенсира всички забележки.

На другия ден ни очакваше първенецът на Стара планина – връх Ботев. Срещата с него винаги е вълнуваща. Така беше и сега. Новото за нас беше туристическата спалня на върха, която работи отскоро. В нея може да се хапне топла храна, да се отсърне и всеки да продължи по пътя си. А нашият беше през Тарзановата пътека, покрай Райското пръскало – до хижа „Рай“. Красота!

След това остана само преходът до хижа „Васил Левски“, срещата с Карловското пръскало (на 15 минути от хиждата) и слизането до град Карлово.

Разликата се появи при втората група, когато се случи инцидент. Малко преди да стигнем до хижа „Рай“, една от туристките стъпни накриво и усукана болезнено крака си. С общи усилия се добрахме до хиждата. На другата сутрин ситуацията с травмирания глезен беше същата и се наложи спасители от ПСС да я транспортират на ръце до местността Паниците над град Каловфер, докдето се стига с превоз.

И така, вървейки до носилката, се замислих, че всъщност вървя между Рая (с Пръскалото) и Ага (Южен Джендем) и за да из-

вървим успешно пътеката между тях, ще ни е необходима помощта на ангели-спасители (момчетата от Карловския и Каловферския отряд спасители). Дълбок поклон пред вас, момчета, за благодарството и големите сърца! За това, че спасяването на човешки живот за вас е мисия, на която сте отделили част от здравето, енергията и безценното си време!

И понеже всяка красива история трябва да има щастлив край, искам да ви приканя: „Когато предприемате походи в планината (и не само

походи), се застраховайте, за да се носи рискът и от професионалисти. Ние имаме такава застраховка и ни беше по-леко. Не че 557 лева (на толкова е оценен нещастен случай в планината по тарифата на ПСС) е адекватният еквивалент на помощ в беда или спасен човешки живот, но все пак и предвидливостта си има правила.

Любомир Младенов,
планински водач,
ТД „Осогово“,
гр. Кюстендил

Изкачване на връх Мусала – мечтата на всеки турист

Благодарност към ръководството на Клуба на туристите ветерани към ТД „Кабиле“ - гр. Ямбол, с председател Златка Илиева и зам.-председател Божидар Георгиев за организирания туристически пешеходен поход в най-високата планина у нас - Рила.

От 24 до 27 юли група от 11 туристи ветерани премина маршрута: курорта Боровец - заслон „Леденото езеро“ – хижа „Заврачница“ – хижа „Чакър войвода“ - курорта Боровец – за 5 дни. Пешеходният поход премина при отлична организация и завърши успешно въпреки

лошите метеорологични условия през първия ден. Поздравления за водачеството на Божидар Георгиев - бяха предварително проучени и точно организирани пътуванията с влак, автобус, лифт и заявките по хижите. По настаняване на туристите в хижите нямаше про-

блеми. Преходът беше преминал безупречно с отлично познаване на маршрута, с много добро темпо. Въпреки различните физически възможности на групата, водачът успяваше да я задържи компактна и единна, като даваше необходимите почивки. Във всеки един момент наблюдаваше туристите и се съобразяваше с възможностите на всеки един от тях. Правеше го внимателно и тактично. В същото време, с присъщото си чувство за хумор, по време на почивките разказваше по някоя весела случка от богатия си планинарски опит и така ободряваше групата и създаваше добро настроение. Имаше и трудности, но те са неизбежни във високата планина.

Първата нощувка направихме на заслон „Леденото езеро“, санитарните условия в който са крайно лоши. Заслонът не предлага вода и тоалетни - неща от първа необходимост.

Втория ден качихме връх Мусала (2925,40 м н.в.) - най-високия връх на Балканския полуостров. Когато бяхме горе, групата туристи помогна на метеоролога за почистване на района, като изнесохме около 40 полиетиленови чувала до товарния лифт. От благодарност за свършената работа бяхме наградени от метеоролога с вкусен и горещ чай. Всички туристи бяхме удовлетворени и развълнувани от изкачването на Мусала,

след което започнахме качване на връх Манчо. Мъглите и облаците започнаха да отстъпват на слънцето, което огря, и се откриха красотите на Рила планина - огромните циркуси с Маричините езера, които са нещо изключително красиво и уникално. От връх Мусала започват изворите на втората по големина река в България – река Марица. Преходът до хижа „Заврачница“ преминава през алпийската част на планината.

На третия ден поехме към хижа „Чакър войвода“. Пътеката напускахме алпийската част и навлязахме в зелената зона - резервата „Централна Рила“. Върви се във вековни борови гори, спускащи се реки и водопад и невероятна красивата панорама, която се откриваше в „прозорците“ на боровата гора.

На следващия ден поехме към курорта Боровец. Маршрутът беше невероятно красив и вълнуващ.

В края на нашето приключение се почувствахме не изморени, а заредени с енергия от приятните емоции.

С гордост можем да отчетем, че до момента деветдесет процента от преходите, включени в Годишния календарен план на клуба, са проведени.

Георги Карастоянов,
КТВ „Любен Брънников“,
гр. Ямбол

100-годишен юбилей

На 21 юли 2019 г. с девиза „С висок дух и силна воля срещам всяка житейска неволя“ Веса Янева – турист ветеран, учителка и бивш директор на училище, посрещна своите 100 години. С голямото си сърце тя предаде на поколения ученици огромната си любов към природата и планината, които се научиха да я обичат и да я пазят.

След пенсионирането си Веса Янева става член на Клуба на туристите ветерани към ТД „Кабиле“ в Ямбол. Бродила е из Пирин, Рила, Родопите, Стара планина, Средна гора, а да не говорим за Сакар и Бакаджиците. Незабравими са спомените за изкачени почти всички първенци в България, и то не по един път. През годините активно се включва в организационната и културно-масовата дейност на дружеството, като изготвя сценарии и ръководи всички мероприятия, свързани с чествания и срещи с клубовете от други градове. Подготвя и изнася лекции във връзка със забележителни дати. Участва активно в певческата

група на клуба и е автор на много песни, които ямболските туристи ветерани все още пеят. По време на походите, на зелената морава, провежда забавни програми за рождени и именни дни. Под студения чучури на планинските чешми организира кръжаване на новите туристи с интересни ритуали.

А какво да кажем за писателската ѝ дейност – след всеки поход тя описва подробно случилото се с майсторско умение, с непринуден хумор, и то в римуваната проза.

Това си ти, мила Весе! Затова на твоя празник имаше толкова много хора, които засвидетелстваха своята обич – приятели от Тракийското дружество, както и твои колежки учителки, с Поздравителен адрес и огромен букет от свежи цветя. Не те забрави и Община Ямбол в лицето на зам.-кметата г-жа Бицова – също по професия учител. А ние, туристите ветерани, бяхме най-щастливи. С поздравителни адреси от Златка Илиева – председател на клуба, и

от Мария Желязкова зарадвахме сърцето ти. А с подаръка, който ти поднесохме, ти пожелахме да топлиш тялото си в студентите дни и нощи и той винаги да ти напомня за нас, туристите ветерани. Не забравихме и цветята, поднесени от дългогодишния турист Божидар Георгиев, с чиято майка сте вървели дълги години в планината и сте изпели много песни в хижите.

Бъди все така добра, духовно богата, щастлива и неотразима! На многая лета!

Златка Илиева,
председател на
КТВ „Л. Брънников“,
гр. Ямбол

Туристи от ТД „Еделвайс“ – Пловдив, на връх Църноок в Сърбия

Завтори път през тази година туристи от ТД „Еделвайс“ – гр. Пловдив, преминаха границата на Република България, за да се разходят по туристическите пътеки на западните ни съседи. След Титов връх в Северна Македония гойде ред на връх Църноок – първенец на едноименния планински масив, недалеч от пограничното сръбско градче Босилеград. Потеглихме на 9 август с микробус по маршрут Пловдив – Самоков – Кюстендил – КПП Отоманци – Рибарско – Босилеград – с. Долна Любата. В групата имаше и новаци, които внесоха свежест в компанията. Амбициозната организаторка на похода – инструктор по туризъм, Румяна Пейковска беше подготвила антискучна програма и още преди да преминем държавната граница, отклонявайки се от главния маршрут, посетихме Руенския манастир до с. Скрино, Бобошевска община – родно място на свети Йоан Рилски. Стръмната асфал-

не потръгнало, докато не вградили млада невеста. Уникалното по своята история съоръжение се използва и до днес.

От тук до границата разстоянието не е голямо и след като шосето се змурна в каньона на река Драговищица и премина през няколко малки селца, ни отведе на КПП „Отоманци“. Границата преминахме безпроблемно и скоро се озовахме в центъра на Босилеград, където поднесохме цветя на паметника на Васил Левски, много добре поддържан от жителите на градчето и местната власт. В късния следобед достигнахме крайната точка на маршрута – с. Долна Любата. Докато дойде часът за настаняване, едни се разходиха по единствената улица с подредени в един ред от двете страни спретнати къщи, а други окупиряха единствения магазин кръчма, за да вкусат зайчарска бира. Сградата, в която щяхме да нощуваме две нощи, беше обществено, безплатно пре-

жение за планинарство „Младост“.

Увлечени в разговори, така и не разбрахме колко време ни отне изкачването до крайната цел, но изведнъж гората свърши и се озовахме в местността Кинстан, където сред група изгложисти дървета имаше паметник на падналите антифашисти – българи и сърби. Паметникът, построен в памет на загиналите, участвали на това място в сражение, беше непокътнат и незацапан с червена боя. След кратка почивка и размисък атакувахме голия, незалесен масив, на който се виждаше ретранслационно съоръжение, построено на връх Църноок. Първи от ТД „Еделвайс“ се изкачиха на върха Иван Зонков и Кънчо Михов. Защракаха фотокамери, развяха се знамена. Услужлив сръбски турист ни направи географска ориентировка. На изток имаше мараля, която не ни позволи да видим българските планини – Осоговска и Рила, а на запад масивът Църноок прелива в Дукач планина,

това серпентина ни изведе на малък паркинг, от който продължихме пеша до манастира. Интересна е неговата история. Научихме я от окачените на фасадата надписи и любезния свещеник. През 9-и век тук е имало християнски храм, построен по времето на покръстването на българите от княз Борис-Михаил. Счита се, че тук е приел монашеството закрилникът на българите свети Йоан Рилски. По стръмна пътечка от манастира се отива до скална ниша, в която той се е укривал при опасност. На скалата до нишата е поставен метален барелеф, а в нишата има импровизиран иконостас, в който посетителите могат да запалят свещ и да се помолят. Около 16-17 век храмът запада, но в наши дни основите са разкрити и през 1995 г. върху тях е изградена манастирска църква с прилежащите към светата обител сгради. Поклонихме се пред иконата на свети Йоан Рилски, запалихме свещи за здраве и продължихме към с. Лиляч, отстоящо на 5 км от Кюстендил, където се запознахме с огромни природни каменни скулптури, послужили някога за тракийско светилище.

Последният туристически обект на българска територия беше с. Невестино, където над провличалата води тиха Струма през 1470 г. е бил изграден каменен мост. Около него се носи легендата, че строителството

доставено от общината за гостите на събитието. До късна нощ се чуваха разговори на български, сръбски и македонски. Звучеше и познатата балканска музика.

В слънчевото утро нашето возило ни откара на пътното разклонение, където се събираше множество от туристи, които разговаряха на три езика, но се разбираха без преводач. Високият градус на настроението рязко скочи, когато от Босилеград пристигна кметът на общината г-н Владимир Захариев – снажен, усмихнат веселяк, истински народен избраник, на когото населението на административната единица гласува доверие вече 18 години. Много от присъстващите напиха да се фотографират с него. Той поведе колоната по постепенно изкачващия се по склона коларски път.

Планинският масив, неговият първенец и махалите, през които преминахме, носят общото име Църноок. Запознавахме се с живота още на сборния пункт, вече даваха своите резултати, а темите на разговорите бяха най-различни. Общото беше, че всички участваха в шестото поред международно изкачване на високия 1881 м връх Църноок, а по-късно щяхме да наблюдаваме музикално-културна програма под върха. Организатори на този високопланински фест бяха община Босилеград и местното Туристическо дружество „Спортско удру-

жество „Младост“.

която от своя страна се допира до планината Бесна кобила. След около 15 минути пребиваване разноезичното множество тръгна надолу към слънчевата поляна. На импровизираната сцена се издвяха младежки танцов състав от Босилеград. Накрая танцьорите поканиха желаещите да се хванат на хорото. Проточи се дълго хоро, в което, разбира се, имаше участници и от нашето дружество. През цялото време на празненството звучеше само българска, сръбска и македонска фолклорна музика. Кметът на Босилеград, в качеството си на опитен гуджей, непрекъснато обясняваше какво се случва на сцената и когато танците приключиха, покани присъстващите на гощавка. Ядохме вкусен боб, както се казва, на корем. Владимир Захариев обяви, че започва конкурс за най-добрата и вкусна баница, в който участваха жени от околните села и махали.

След това високопланинско засищане настъпи кулминацията на празненството. На фона на мелодията на кръшно българско право хоро първият мъж на Босилеград – г-н Захариев, който 3 часа нито за миг не изпусна микрофона, награди с грамоти всички организирани туристи, в това число и ТД „Еделвайс“. Грамоти получи и участниците в конкурса за най-добра баница. В края на програмата една от организаторките г-жа Валентина За-

рева – лицензиран туристически водач трета категория, беше любезна да сподели за вестник „Ехо“ някои подробности. В шестото международно изкачване на връх Църноок са се включили 289 туристи от България, Сърбия и Северна Македония. От Сърбия събитието е почетено от туристи, дошли от Белград, Нови Сад, Крагуевац, Ниш, Босилеград и други населени места. От България бяха дошли туристи от София, Пловдив, Кюстендил, Трън, Самоков и Пещера, а от Северна Македония – Скопие и Куманово.

На третия ден нашето дружество беше поето от председателя на Туристическото дружество „Младост“ – Босилеград, Симка Дзонева. С нейна помощ най-напред се запознахме с огромната като архитектурно творение църква „Света Троица“, която се намираше в с. Извор – някогашен окръжен център, сега западнал поради обезлюдяване на малките населени места. Освежихме се със студена вода от близките извори и продължихме към самотното етнографско творение на местен ентузиаст, носещо името „На осмия ден“. Годици наред този упорит човек събирал изживели своето време битови предмети, земеделски сечива и е изографисал върху дървени плоскости библейски послания и народни умотворения, както и още неща, които трудно подлежат на описание. Това уникално чудо, разположено на открито в избрана от твореца пресечена местност, за да се усети – трябва да се види. Уникален беше и отговорът на твореца, когато го запитахме не възнамерява ли да консервира някои експонати, подложени на атмосферно влияние: „Човекът се ражда, живее и умира, така ще стане и с моята сбирка. Един ден и тя ще премине в небитието.“

Напуснахме етнографското творение с богати впечатления и тръгнахме към микробуса. Струва си да отбележа какво ни каза Симка Дзонева: „Без финансовата помощ, която общината заделя всяка година за туристическото дружество, то не би просъществувало.“ Би трябвало и у нас да се помисли по този въпрос. Благодарихме на нашата любезна придружителка, пожелахме си нови срещи и потеглихме обратно за България.

В Кюстендил нашата ръководителка даде време, за да посетим места, включени в 100-те национални туристически обекта, и да подпечатаме книжките. Изпълнили на 100 процента програмата, тръгнахме за Пловдив.

Кънчо Михов,
инструктор по туризъм
към ТД „Еделвайс“, гр. Пловдив

Септемврийски маратон на туристите ветерани

Вистински туристически маратон се превърна месец септември с трите последователни прояви на ветераните в Рила, Пирин и Осоговска планина. Туристи ветерани от 14 клуба се включиха във финалните септемврийски прояви от Календарния план на БФТВ за тази година. Това бе достоен завършек на един от най-наситените с интересни маршрути и тежки преходи туристически календари от 2016 година насам, изготвени и осъществени под ръководството на Румен Узунов – председател на БФТВ. Затова, докато катерехме планините, шеговито си подхвърляхме: „Колкото повече остаряваме, толкова по-трудни преходи правим.“

И макар че планинарството няма състезателен характер, символично ще използваме спортната терминология. Стартът на септемврийския маратон на ветераните туристи беше даден в Рила. От 2 до 5 септември ветераните преминаха по маршрута хижа „Бодросп“ – хижа „Македония“ – хижа „Добърско“ – с. Добърско – гр. Банско. Проявата е включена в Календарния план на БФТВ, а неин организатор е ТД „Амбарица 21“ – гр. Троян. Ръководител на похода е Румен Узунов, а водач на групата е Илина Маринова от КТВ – гр. Троян.

Преходът започва от хижа „Бодросп“. До хижа „Македония“ ни очаква 5-часов преход. Движим се по поречието на река Бистрица. Едва когато тя прави по-голям завои на север към извора си, ние се отделяме от нея до намиращата се вече близо хижа „Македония“. Самият преход не е труден. Половин час, преди да пристигнем в хижата, има стръмно изкачване и напъгване мускули. А красивите гледки на Великата рилска пустиня задържат погледа ни и ние ненадължително запечатваме хубостта ѝ с очи и с фотоапарати.

Хижа „Македония“ е кацнала на 2163 м н.в. и ние неусетно сме преодолели денивелация от 925 м. Над нас е само небето, а в далечината хоризонтът затваря на 360 градуса заоблението очертания на Рила. Хижа се намира в седловината Мечи проход (между Голям и Малък Мечи връх) в Югозападния дял на Рила. Застанала е в южното подножие на Голям Мечи връх, което я прави една от най-високите разположени хижи на Балканския полуостров. Масивната двуетажна постройка е изградена в далечната 1937 г. благодарение на доброволния труд и ентузиазъм на любителите на планината и туризма.

Подкрепяме сили с вкусен обяд и част от групата тръгва за Голям Мечи връх, висок 2617 м, откъдето се откриват нови неописуеми гледки. Вечерта идва с цялата си прелест. Любуваме се на вечерния зрач, който е нарисувал на небесното платно контурите на Малък Мечи връх. А когато пада нощта, едрите звезди светят като ореол около неоновия рог на Луната.

Спим набързо, а на сутринта лекият ветрец ни подкарва към хижа „Добърско“. За да стигнем до нея, първо подсичаме Малък Мечи връх, но голямото изкачване ни подсказва, че ни чака нелек преход.

Движим се леко по серпентините нагоре и често спираме, изкушени от красивите панорамни гледки. На север се е извисил Голям Мечи връх, а на югозапад погледът ни спира върху причудливо изострения Куков връх. След около час достигаем до равен участък, непосредствено под връхната кота на Малък Мечи връх. По тази линия преминава границата на резервата „Панаргалица“, в който се намират хижа „Македония“. Тук има стълб с указателни табелки за пътя към хижа „Чакалица“, Предел и хижа „Добърско“. Правим малка почивка, обхождаме с поглед прекрасните гледки и поемаме вляво към хижа „Добърско“ по тясната пътека, която се спуска стръмно надолу. Минаваме по обозначени с информационни табла екопътеки – „Пътеката на глухаря“ и „Пътеката на дивата коза“. В този район на планината има най-благоприятни условия за развитието на тези защитени видове, а дивата планинска коза е символът на Рила.

Хижа „Добърско“ ни посреща със студена планинска вода, която блика изобилно и утолява жаждата ни. Подкрепяме се с последните резерви от храната в раниците и продължаваме към с. Добърско. Пътеката е стръмна, на места дори неприятна заради ронливи хлъзгащи се участъци. Смъкваме се до селото потни, прахни и уморени.

А там разглеждаме най-голямата забележителност, включена в 100-те национални туристически обекта – църквата „Свети Теодор Тирон и Теодор Стратилат“. Църквата е национален паметник на културата с най-добре запазените в България (от 1614 г.) и нетрадиционни за канона на православие стенописи. Вървенето около пет часа сред неописуемо красива природа, а след това и разглеждането на храм, в който Исус Христос е изобразен в изброжения, напълно наподобавачо космически кораб, наистина създават усещането, че в това кътче от Рила всичко те зарежда с положителни емоции и енергия.

Тръгваме си на другия ден от Банско, а зад гърба ни остава величественият силует на Пирин и неговият първенец връх Вихрен. Там ще отидем след седмица.

Едва дочакваме деня за тръгване 16 септември. Групата ни от цяла България отново се събира, този път в Банско, за поредната туристическа проява. В следващите четири дни до 19 септември, съгласно Календарния план на БФТВ, ни предстои да посетим Бялата планина – Пирин (Орбелос – белоснежна, идващо от траките). Организатор на проявата е ТД „Амбарица 21“ – гр. Троян, ръководител – Румен Узунов и водач – Илина Маринова.

Очакват ни предизвикателства в най-високия дял на планината – Северен Пирин, който е най-посещаваната част. Той има алпийски характер, множество езера и значителен брой хижи и заслони. Тук се намират и най-високите върхове, към които сме се запътили.

Шумни и нетърпеливи, потегляме към нашата първа цел – хижа „Вихрен“. Пирин ни прегръща със зелените си усой от излоистни гори. С набирването на височина над тях се откриват оголените му каменисти и скални хълмове, протегнали върховете си към небето.

Спираме пред хижата, кацнала на скален праг на левия бряг на река Бъндерица на 1972 м н.в. Правим панорамен оглед на хоризонта и погледът ни спира върху извисяващия се право пред нас купол на връх Вихрен. Там ще отидем.

Вечерта е весела и зареждаща, дори успяваме да се насипим.

На сутринта пием кафе и нетърпеливи се събираме пред хижата. Хладната ветровита утрин стяга мускулите ни. Предстои ни преход до Муратово езеро и Муратов връх, нещо като репетиция преди изкачването на връх Вихрен на следващия ден. Последни указания от Румен Узунов и потегляме нагоре след Илина. Маршрутът до Муратово езеро е сравнително лек. След местността Равнако със съжаление се разделяме с приятния роман на река Бъндерица, защото оттук пътеката леко започва да се изкачва и да се отдалечава от нея. След малко обаче пресичаме не толкова романтичната Каменна река, която е най-сериозният участък от маршрута до езерото. Преодоляваме я внимателно и след по-малко от час пред нас се открива Муратово езеро в цялата му прелест. Над него се извисяват Муратов и Хвойнати връх, а отсреща мощно се е изправил връх Тодорка.

Спираме за почивка, наслаждаваме се на гледката, надничаме във водата и проследяваме хаотичното плуване на изплашените рибки.

Днес е 17 септември – Празникът на София, Вярна, Надежда и Любов. Любо от Плевен е именник и ние ритуално излив

ваме върху главата му две шишета изворна вода за здраве. А той е във възторг от шегата. И споделя, че по-оригинална честитка не е получавал в живота си.

На отсрещния бряг на езерото, на малък скален къс, е поставена плоча в памет на Харалампи Павлов (Хари) – отличен планинар, дългогодишен приятел и съратник на Румен Узунов. Когато през 1970 година Румен организира и ръководи най-масовото изкачване на връх Вихрен, Хари е пръв негов помощник. Тогава за 2 часа и 40 минути през върха преминават 186 души. Поднасяме цветя в неговата памет.

Тук групата се разделя. Част от хората се връщат в хижата, а неколцина тръгват към Муратов връх, към който ни води Диана Банчева от Ловеч. Тя вече е минавала този маршрут три пъти, всички останали сме за първи път по тези места. Както казва Диана, тя е дошла съвсем случайно в Пирин преди 15 години и оттогава е влюбена в тази планина. Муратов връх е висок 2669 метра, изграден е от гранит и се издига на Главното пиринско било. Вървим по пътека нагоре в сипеите. С набирването на височина гледките към Муратово езеро на фона на Хвойнати връх и връх Тодорка стават все по-красиви. Небето се отразява в езерото и прави водите му да изглеждат сини като сапфир. Продължаваме нагоре – дълго и стръмно изкачване по каменните сипеи към Бъндеришка порта. Когато я прекрачваме, пред нас се разстила Спано поле. Правим малка почивка и тръгваме надясно право нагоре към нашата цел – Муратов връх. След около час сме горе, а усилията ни са възнаградени от откриващата се гледка – невероятни пейзажи във всички посоки – върхове, езера, порти, сипеи и над всичко – мраморният пирински първенец Вихрен – ей там, на отсрещния баир. Отгоре виждаме връх Тодорка и Бъндеришките езера, Георгиевските езера, Дончовите караули и Бъндеришкия чукар. Плахо се подава връх Синаница. По-надолу синият Влахините езера. Не ни се тръгва, но трябва да се прибираме. На следващия

ден ни чака първенецът на Пирин – връх Вихрен, с още по-главозамайващи гледки.

18 септември, 7.30 ч. Отново сме пред хижата. Традиционният инструктаж от Румен Узунов и шеговитото му: „Уредил съм ви хубаво време.“ Правим обща снимка и се излизваме след Илина. Вече знаем колко леко и сигурно се върви след нея. Умерено темпо, от което дори не чувстваме умора, съчетано с чести „конски“ почивки. И малко по-гълзи, в които пием вода, а тя ни обяснява гледките. Катерим бавно южния стръмен каменист склон. Върхът изглежда трудно достъпен, но с малки почивки достигаем най-високата му точка – 2914 м. Гор е гъмжило от хора, а панорамата от върха е главозамайваща. На север се вижда мощната снага на другата красавица – Рила. В северозападна посока е главното било от върховете Кутело 1 и 2, през Кончето, Баюви дупки, Каменишки превал до връх Пирин. На североизток е Разложкото поле с Разлог, Банско, с. Баня, а на по-заден план са върховете на Родопите – Сютка, Баташки, Снежник, Персенк и гр. Разходката по хоризонта продължава до страничното Полежанско било с върховете Конарево, Каймакчал, Стражите, Газей, а пред тях е величественият Тодорин връх. По на юг са Момин двор, Валавишки чукар, Каменица, Яловарника, Зъбът и Куклите. Далеч на заден план надничат Беласица с връх Тумба, а на запад са Огражден и Малешевската планина. На по-преден план на юг са Бъндеришки чукар и Дончови караули, Георгиевца, а зад него – красивата – Синаница. На запад е долината на Влахинска река с едноименния циркус и езера. За улеснение Румен ни е дал подробна начертана схема на панорамната гледка от връх Вихрен, откъдето при много ясно време може да се види дори връх Митакас и Солунският залив.

Гледаме от покрива на Пирин във всички посоки, като омагьосани. Спонтанно запяваме „Мила Родино, ти си земен рай“ и „Ой, красив си, Ирин-Пирин“ – химна на Пирин. Чувстваме ду-

Продължава на стр. 12

СЪОБЩЕНИЕ

Годишният семинар на председателите на клубовете на туристите ветерани ще се проведе на 22 и 23 ноември в хотел „Таганрог“ в гр. Червен

бряг.

Заявки за участие в семинара се приемат до 7 ноември на телефон 0894 515 022 – Румен Узунов.

УС на БФТВ

Да прекосиш Пирин с раница на гръб, щеки в ръце и добро настроение

Петък вечер е. Натова- рени с раници, се събрахме на гара Добрич и потеглихме за Пловдив. Сутринта се видяхме с много туристи от различни краища на България, пожелахме си хубаво време и всеки пое в своята посока. Нашата беше гр. Добринище, хижа „Безбог“ през Джангалска порта, хижа „Демяница“ през Мозговишка порта, заслон Тевно езеро, Самогивски връх (2730 м н.в.), Попово езеро, преход от заслон Тевно езеро до хижа „Яне Сандански“ и накрая слизане в Сандански. От гара Септември се качихме на теснолинейната линия за гара Добринище. Бавно, но си струва пътуването – приказно красиво е, минава се през най-високата гара на Балканите – гара Аврен. Със смях и закачки и нови запознанства не усетихме кога пристигнахме до Добринище. Настанихме се в къща за гости „Таня“ и посетихме черквата „Св. св. Петър и Павел“, банята с минерални извори, а вечерта завърши с песни и танци на „Добринишко лято 2019“.

Рано сутринта потеглихме за хижа „Безбог“ (2240 м н.в.), оставихме раниците и поехме нагоре към връх Безбог (2645 м н.в.). Горещо, на върха, изненадахме Руска, която имаше рожден ден, запалихме фойерверка на една мъфина и я поздравихме с песен. След почерпка, снимки и кратка почивка продължихме. Който не беше се качвал на Малък Полежан и връх Полежан (2851 м н.в.), ги покори и вечерта, доволни, се прибрахме в хижата.

В 7.20 часа потеглихме, минахме край Попово езеро, което е най-голямото и дълбоко езеро (29.5 м) в Пирин. Поповите езера са доста голяма група, която включва няколко подгрупи езера: Поповото езеро, Рибни Попови, Банските, Самогивските и Полежанските езера. Те са разположени между върховете Кралев двор, Джангал, Сиврия и Полежан. Рибните езера са шест на брой и са в горната част на река Ретижка. Полежанските езера са две и се намират в близост до връх Полежан, а Банските са също две и са в близост до връх Джангал. Самогивските са три на брой и се смятат за най-красивите в Пирин. Пребалкните езера са в долината на река Демяница. Те са четири на брой, едно от тях се откроява, като заема по-голяма част от площта им. То е второто по височина и се намира по туристическата пътека между хижите „Демяница“ и „Беговица“. Пътят е труден, но славен, любувахме се на Валавишкия циркус, Валавишкото езеро, минахме Джангалската порта и стигнахме до хижа „Демяница“ (11895 м н.в.). Там се наложи да нощуваме две вечери. Нови срещи и запознанства с други български и чуждестранни туристи, споделихме кой каква програма има и така на другия ден се разходихме до Василашкото езеро, нови срещи с туристи от Америка, Израел, Испания и т.н., които са възхитени от красотите

на България и на Пирин.

Какво е Пирин... От пляска на пясъчната в реката, през песента на щурците, до плющенето на вятъра – Пирин е музика. Игра на цветовете – бляскави кристали, посипани от слънцето върху спокойно езеро. Пурпурен залез. Уханье на мащерка и смола. От камъка, с който правя кръгове във водата, до този, който поставям на върха на пирамидата – Пирин е моето удовлетворение. А всеки изкачен хълм, всеки достигнат връх – мое сладко постижение. Пирин е търсена самота, мечтано спокойствие. Пирин е страх. Буря и гръм с чувства между живота и смъртта. Пирин е живот. Душа във всичко – от крехката иглика до вековните мури. Пирин е свобода. Бърз бяг на дива коза. Орлов полет над Белемето. Ек от Каменица. Фантастичният образ на самогива, оставила след себе си едничко омайниче. Пирин е всичко това и нещо повече!... Предците ни вярвали, че Перун е бог на планината. Или Пирин е божествена планина. Траките са наричали това чудо на Природата Орбелус (Снежна планина). След тях славяните я уподобяват с бога на гръмотевиците и бурите Перун – оттам дошло до наши дни името Пирин. В геоложко отношение Пирин е старонагънат масив, смесица от мрамор и гранит, многократно потъвал и издигал се над топли морета. Това, което не свършили тектонските

сили, довършили ледниците – постепенно те формирали и циркуси, планински хребети, долини, морени – всичко, което придава на планината типичен алпийски релеф и характер. Най-високият връх е Вихрен (2915 м н.в.), трети по височина на Балканския полуостров. Планината е набраздена от 35 големи и малки циркуси, в чиито „легла“ са разположени около 180 ледникови езера. По карстовите ръбове на върховете растителността е оскъдна, но често се среща планинският „камерач“ – дивата коза, и символът на Пирин – омайният еделвайс. По-надолу пейзажът се сменя с вечнозелените масиви от клек, бяла и черна мура, смърч, ела, бял и черен бор, където намират убежище мечки, вълци, лисици, сърни, диви свине, глухари и т.н. Тук се намира и Байкушевата мура – най-старото иглолистно дърво в България (1300 години). На територията на Пирин има няколко природни парка, в които се намират два резервата – Баювите дупки – Джинджирица (един от най-старите резервати в България), а най-младият резерват е Юлен, обявен е през 1994 г. Тук се опазват животински видове с различна степен на застрашеност – 5 вида са включени в Червената книга на България, а 4 вида са застрашени от изчезване от Европа – дългоух прилеп, лешников сънливец, сяло куче, кафява мечка. Хижа „Демяни-

ца“ е разположена на водослива на реките Стражишка, Валавишка и Василашка, сред вековна иглолистна гора. Рано сутринта потеглихме за заслон „Тевно езеро“. Беше облачно, но времето се смил над нас и не заваля. Срещнахме приятели от Варна, които отиваха към хижа „Демяница“, идвайки от заслон „Тевно езеро“. Направихме си снимки за спомен двете групи и си пожелахме лек път.

Пристигнахме до заслона, там ни очакваше чаровната Валя с ароматен чай, настаняхме се и волна програма – някои си почиваха, други се разходихме из Валавишкия чукар, любувахме се на Тевно езеро, Каменишка кука, Малка Каменица, връх Каменица (2822 м н.в.), Кралев двор, Момин двор. Благодарим на Валя за гостоприемството и за отделилото време, въпреки че заслонът беше пълен с туристи от Словакия, Израел, Полша и българи имаше, разбира се.

Разделихме се заредени с положителни емоции, нови запознанства и поехме край Каменица през Беговишкия рид от камък на камък през мочурището, край красив водопад и кончета, които кротко пасяха. Не усетихме кога стигнахме до хижа „Беговица“. Пихме чай при Чавдар и продължихме за хижа „Яне Сандански“. След като се настаняхме, се разходихме до водопад „Санданска Бистрица“ – 15 метра височина на пада. Вечеряхме в уют-

на градина под хижата.

Сутринта потеглихме с вече леки раници за гр. Сандански. Посетихме музея в града, намиращ се близо до вековния чинар, и се отправихме към басейна с минерална вода.

Град Сандански е разположен в североизточната част на Санданско-Петричката котловина по двата бряга на река Санданска Бистрица на 220 м н.в. Градът е наследник на селище от времето на траките, съществувало до късна античност. През Средновековието то се появява с името Свети Врач, свързано с легенда за лечителите св. св. безсребреници Козма и Дамян. През 1967 година градът е обявен за балнеоложки курорт с национално и международно значение заради лечебните минерални извори. В късната античност селището е било епископско, за което свидетелстват намерените останки на базилики. Тук е имало и метох на Рилския манастир. Интересен за гостите на града е красивият парк и останките от античния град. Последна вечеря край стария чинар, доволни от проведеното летенуване, се договорихме сутринта да потеглим за София. Всички се прибрахме доволни и заредени с емоции от преживяванията из божествената Пирин планина.

Р. М. Михайлова-Иванова,
секретар на
ТД „Добротица“, гр. Добрич

Пешеходен преход в Пирин

По плана на Клуба по пешеходен туризъм към ТД „Орлово гнездо“, гр. Казанлък, от 2 до 4 август се проведе пешеходен преход в Пирин планина.

На 2 август (петък) група от двадесет туристи отпътува за хижа „Яворов“. Там тя се настани и пренощува. На 3 август (събота), поради лошите метеорологични условия, се наложи промяна на маршрута на планирания поход. Затова групата направи кратък пешеходен преход от хижа „Яворов“ до Пирин голф. Оттам с автобуса тя се отправя към хижа „Бъндерица“. След настаняване и кратка организационна програма всички туристи се отправиха към Байкушевата мур, хижа „Вихрен“ и езерата над нея. След достигане на езеро Окоето времето напомни за себе си. Напомни защо беше променен маршрутът на заложената в програмата поход. Затова групата се отправи по обратния път към хижа „Бъндерица“. Последва почивка и вечеря, изпълнена с песни и хора.

На 4 август (неделя) в 06:00 часа всички туристи потеглиха към Кончето. След тричасово изкачване през местност Казаните групата бе на Премката между връх Вихрен и връх

Кутело. След кратка почивка всички се отправиха към Кончето. Групата премина през всички върхове по билото Кутело 1 и 2, през цялата дължина на Кончето, Бански

Суходол и достигна до заслон „Кончето“. Оттам след спусналата се гъста мъгла се наложи отново промяна на маршрута, екстремно слизане от билото към под-

сичащата пътека, за да не се поемат излишни рискове. В 16:30 часа групата бе на хижа „Яворов“, където след кратка почивка и пренареждане на багажа в 17:00 часа

отпътува за Казанлък.

Георги Недев,
планински водач при
ТД „Орлово гнездо“,
гр. Казанлък

„Пирински стражи“ отчетоха дейностите си и закриха летния клубен сезон

На 20 септември 2019 г. клуб „Пирински стражи“ – Трето ОУ „Братя Миладинови“, гр. Гоце Делчев, отчете извършените дейности през лятната ваканция, бе закрит и летният клубен сезон.

През лятото членовете на туристическия клуб изкачиха четири върха над 2500 м н.в. – връх Вихрен (2914 м), връх Полежан (2851 м), връх Джано (2668 м) и връх Безбог (2645 м). Ентусиастите посетиха Кременските езера, Попово езеро, Безбожко езеро, няколко от Поповите езера, видяха отблизо Горно Газейско езеро и най-високото на Балканите – Горно Полежанско езеро в Пирин.

Пиринските стражи се включиха и в Националната кампания „Да изчистим България заедно“, като събраха отпадъците по туристическите пътеки към Муратово езеро, Рибно Бъндеришко езеро и Окоето, посетиха и Байкушевата мур в Пирин.

Двама от ръководителите на клуба предприеха екскурзионно летуване в Карпатите, като развяха българското знаме на няколко върха; преминаха и през Стъпалата, Северен Пирин.

Съвместните походи, дейности и почистваща акция между членове на клуба и служители на Дирекция „Национален парк Пирин“, също бяха част от програмата за летния сезон.

Туристите благодарят на г-н Баненски – директор на ДНП „Пирин“, на парковите служители, както и на г-жа Халачева – директор на Трето ОУ „Братя Миладинови“, за подкрепата и оказаната помощ при реализиране на дейностите на клуба.

На „Пирински стражи“ им предстоят още много приключения през есенно-зимния клубен сезон.

Желаем им успех и хубаво време!

Славка Жостова

Петя Александрова от София е събрала 100 печата от Националното движение „Опознай България - 100 НТО“. Тя се включва в него през 2005 г. Обектите, които най-много харесва, са Белоградчишките скали, тези в Малко Търново и особено пещерите „Ухловица“ и „Снежанка“.

В края на август, в началото на септември...

На 30, 31 август и 1 септември 2019 г. екскурзианти от дружество ТД „Родни простори“ – гр. Елхово, се отправиха на пътешествие из България. Посетиха манастирски комплекс „Успение Богородично“, манастира „Свети Йоан Предтеча“ – гр. Кърджали, Етнографски ареален комплекс – гр. Златоград, и Кристалната зала в град Мадан.

Екопътека „Малка Арда“ край

село Баните запази отпечатъци от стъпките им, а селото и Кючуковата къща край него им подариха мигове на отпих.

Дяволският мост край град Ардино, град Ардино, новите разкопки на Перперикон също обогатиха познанията им, а каменните гъби край село Бели пласт им разкриха красотата и уникалността си.

Мария Гюзелева, гр. Елхово

Екстремните прелести на Рогопите

„Екстремните прелести на Рогопите“ - така нарекохме нашата екскурзия. Програмата беше много амбициозна и екстремна - Дяволската пътека край село Борино, забравеното от бога селце Кушла, Златоград, Тракийските метеори, познати от местните като Златоградските скали в Гърция, екопътеката Каньона на водопадите.

Каквото и да каже човек за чудесата и красотите на Рогопите, все ще е малко. Ходили сме в Рогопите многократно за по няколко дни. Оpozнавали сме нови места и сме се връщали към вече посетени, превърнали се в любими. Пленяващата красота, разнообразните природни особености на тази планина и богатата история отново ни привлече към този край.

Ние, туристите от ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил, с огромно нетърпение очаквахме началото на това приключение, а то започна с Дяволската пътека при с. Борино. Макар и екстремна, тя ни даде възможност да опознаем красивото ждрело на река Чатак дера, да се полюбуваме отново на Буйновското ждрело и да посетим панорамната площадка Орлово око. Общата денивелация е над 800 метра, което си е доста. Пътеката се състои предимно от мостчета и стълби, преминава през тясното ждрело на река Чатак дера и покрай красивите скални и водни форми по неговото протежение - Дяволския скален мост и множество къде скрити, къде по-открити водопади, чудни гледки и места за отдих. От Буйновското ждрело си направихме разходка с джип до панорамната площадка Орлово око. Нощувката ни беше на хижа „Тешел“.

В Златоград след кратка разходка, въртяно кафе и прочутата баклава, се срещнахме с водача. А водач да ти е Ненко Дедъев от Златоград,

човекът, който знае историята и наименованията на почти всички кътчета около родния си град, е попадение точно в десетката. В село Кушла, в което сега живеят не повече от двадесетина човека, ни чакаше местен човек, който се присъедини към групата. Казваше се Алексим и бе извор на информация за всяка нива, скала, връх, местност. Пътеката ни вървеше нагоре. В началото преминахме през проловата за това място „черна пръст“, или така нареченото мумио - свършения лек, който лекува почти всичко. Светилището Божият мост, или както местните го наричат, Алахтан кюпрю, е разположено в живописната местност Пещерите. От него има гледки към четирите посоки на света. На север е високият връх на скалите, които са наречени Тюлпана. За тях не ни стигна времето. Величието на природата ни презгряваше и ни даряваше с енергия. Видяхме много пещери и скални гробници. Какво ли нямаше из този скален комплекс - надгробни скали като швейцарско сирене, места като в лунен пейзаж, огромни арки, над които се извисяваха профилите на древните, гробници или места за медитации на жреците, скални глави бгяха като стражи. Чудеса, чудеса, чудеса... А след приказния поход, долу, в селцето, гостоприемните домакини ни очакваха с отворени обятия, с усмихнати лица и биопродукти.

В село Каялоба посетихме скалния феномен Слонът. На скалата се приписват чудотворни ефекти. Не пропуснахме и тракийския култов комплекс в Бенковски, природен феномен Крокодила, както и Скалните костенурки в Кирково.

След закуската, с три бусчета отпътувахме в Гърция през ГКТП Златоград -

Термес. В селището Термес бликат 65 топли минерални извора с температура 40-55 градуса. Има параклис, джамия, скално светилище на персийския бог Митра. Легендата разказва, че бог Митра забол сабя в скалата и от нея потекла лековитата вода. В село Котани започна нашето приключение. Предстоеше ни най-интересната част от екскурзията - разходка около 25 км по дефилето на река Джованска. Мястото е закътано и малко известно. Пътят по долината на реката е много живописен, изпълнен с вирове, природни джакузита, римски мост. Редки птици гнездятам, а тишината и чистотата на това място в реката вероятно са същите, както преди хиляди години. Кипящата от живот екосистема на реката е приютила стотици видове редки птици, животни и растения. Разходката ни започна по изсечена в скалите живописна пътека. Гледката е незабравима, а такава тишина едва ли сте преживявали на друго място. От високото

се насладихме на незабравими гледки. За чудесен завършек на деня избрахме едно прекрасно кътче за бивак. На следващия ден ни очакваше обратният път по дефилето на река Джованска и релакс в град Златоград. Тръгнахме си усмихнати с приповдигнато настроение, като отнесохме с нас частица от тази красота.

Последния ден ни очакваше друго голямо преживяване. В резерват „Сосковчето“ до Смолян се насладихме на екопътеката Каньона на водопадите. По малки гървени мостчета по Еленска река се насладихме на хладината на около 50 водопада. Внушителните с размера си са около пет. Най-напред „Каскадите“ - поредица от водопади, чиито води феерично се спускат по скалите и сякаш образуват приказно красив воал. Навсякъде има изградени хубави и стабилни стъпала и парापети. Най-големият водопад, носещ името на митичния певец Орфей, със своята височина от 70 метра определено се запечати в съз-

нанието ни. След него водата сякаш се разделя на множество малки поточета, които напомнят за арфата на Орфей, чиито мелодии са посветени на неговата любима Евридики. Така е наречена и една от панорамните площадки. От тях се виждат високите Перелишки върхове, както и красиви пейзажи, стигащи чак до Гърция. От най-високата площадка се разкрива невероятна гледка към Смолян, който изглежда като точица на фона на цялата рогопска красота. Всяка от тях си заслужава и споменът от видяното остави дълбоки следи у нас.

Рогопа планина си има своето очарование. Сигурни сме, че всеки от нас откри по нещо ново и сътвори своето лично преживяване тук. „Искрено ви съветваме да посетите това възшебно място - била, върхове, могили и речни долини“ - споделиха туристите от ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил.

Силвия Михова,
секретар на ТД „Осогово“,
гр. Кюстендил

Септемврийски маратон ...

Продължение от стр. 9

шите си пречистени от греховете на цивилизацията.

Някои са тук за пръв път, други - за четвърти или пети, Диана е изкачила върха 11 пъти, а рекордът се гържи, естествено, от Румен - изкачил е върха над 30 пъти, от които 9 зимни изкачвания.

Разделяме се с върха на две групи. Едната, с водач Диана, се връща по същия път. А останалите, търсачи на силни усещания, начело с Илина - тръгваме екстремно надолу. „Бавно, бавно, бавно“, предупреждава ни тя и през цялото време ни напътства. Слизането от връх Вихрен по северната му страна се състои от главоломно спускане по пътека, криволичеща по каменните сипеи под върха. За щастие, на най-трудните участъци от пътеката има прокарано метално въже (синджир), по което човек да се гържи и да подсигурава слизането. Но дори и с въжето, туристи на нашите години трябва много да внимават къде стъпват. Освен ал-

пийска техника, използваме и всички възможни опорни точки от тялото и така се смъкваме до седловината Премката. После е лесно - през Казаните, където в подножието на алпийската стена има целогодишно снежни преспи, отново продължително катерим нагоре, пресичаме Джамджиева скала и след час пристигаме триумфално на хижа „Вихрен“.

Вечерта, както винаги в планината, е изпълнена с веселие, песни и танци.

На следващия ден се прибираме по родните места, а след седмица ще поемем по финалната отсечка от есенния маратон - Осоговска планина и връх Руен.

На 27 септември се събираме в Кюстендил за третата туристическа проява на БФТВ през този месец - изкачване на връх Руен, първенеца на Осогово. Проявата е организирана и този път от ТД „Амбарица - 21“ - гр. Троян, същото е и ръководството - Румен и Илина.

Спретната и уютна, хижа „Осогово“ ни подслонява с всичките си удобства - вкусна храна, освежаващи напитки, чисти стаи с телевизор и топла вода.

На разсъмване билата на източните планински масиви са очертани с огнената линия на напирания изгрев. В 8 часа, когато тръгваме за върха, слънцето вече е изгряло и е нарисувало нови ослепителни планински пейзажи. Очаква ни поход до връх Руен (2252 м н.в.) - лек, но продължителен. На бек Бунар правим почивка, наливаме вода и пак нагоре.

В далечината се виждат Рила, Пирин и Беласица, от другата страна, още по-привлекателна - Западна Стара планина и връх Ком, Врачанският Балкан, Руй планина. А в близък план овалните форми на Осоговска планина са невероятно красиви. Гънките на хълмовете сякаш са покрити с персийски килими.

Най-после сме на върха. Правим снимки и отново се любуваме на невероятните гледки

около нас.

Прибираме се в хижата уморени от деня, но доволни от издръжливостта ни.

И като победители, преминали успешно по септемврийското маратонското трасе през Рила, Пирин и Осогово. Един достоен финал на една успешна година, наситена с прояви в планината.

Вече се чувстваме едно голямо семейство. Благодарни сме на Румен за отличната организация и ръководство. При всяка проява проличават рутината и опитът му, придобит в продължение на няколко десетилетия. Спокоен, весел, с шеги, песни и планинарски истории той слотява всички. На висота е и нашата водачка по планините Илина - и тя спокойна, уверена, търпелива, усмихната, изчакваща и най-бавните.

На раздяла отново се обръщаме към Румен: „Къде ще ни водиш догодина? Записвай ни отсега.“

Снежана Иванова, гр. Лом
Диана Банчева, гр. Ловеч

Туристи по следите на древната история на Балкана

При голям интерес ТД „Стратеш“ – гр. Ловеч, проведе септемврийската си **ЗЕЛЕНА НЕДЕЛЯ** по следите на древната история в Национален парк „Централен Балкан“. Участие взеха 38 туристи от целия възрастов спектър, опитни планинари и изкачвачи се за пръв път в Балкана. Водач беше председателят на ТД „Стратеш“ – добър познавач на планината и историята на региона – Светослав Генков. Походът се проведе в чудесно време по лек, но много атрактивен маршрут. Автобусът ни остави на превала на Троянския проход в подножието на Арката на Свободата, издигната на връх Горалтепе (1595 м н.в.) в чест на храбростта и саможертвата на хилядите български и руски войници, дали живота си за освобождението на България. На 35-метровата бетонна арка са поставени скулптури на български бунтовници и руски войници, посрещани символично от жени в народни носии с хляб и сол. От Арката се разкриват прекрасни панорамни гледки: на север се виждат долините на Бели Осъм и Троян, а на юг – Подбалканските полета, Средна гора, Родопите и Рила. В другите две посоки – изток и запад, се виждат най-известните върхове на Стара планина, включително и най-високият – връх Ботев.

От Арката се насочихме на югоизток към близкия и директно видим връх Курт хисар (1626 м н.в.) – Вълчата крепост, място на римска стражева кула и крепост, а в по-новата история бойно поле на решителна, кръвопролитна битка между бойците на генерал Карцов и турските части за завземане на Прохода и откриване на пътя за освобождение на Южна България по време на Руско-турската война, януари, 1877 г. Днес там са поставени мраморни плочи, разказващи за тежките сражения, водени в сурови условия, студове от минус 23 градуса. След кратка историческа беседа от водача се отправихме по трасето на древния трако-римски път, известен като *Via Traiana*. Пресякохме участък с археологически сондажи, разкрити зидове и много фрагменти керамика навърх Балкана, според някои археолози – вероятно останки от римска крепост-гарнизон край пътната станция *Монт Аемо* (Монтемно). Продължихме към червените сипеи, следи от антични железни мини, експлоатирани до Средновековието. Прекрасна природа от причудливи високи скали с входи и отвори по тях ни заобикаляше отвед. Продължихме на изток към върховете по билото – Сиврия (1522 м н.в.), където е била построена най-ниската от трите стражеви римски

кули. Според някои хипотези по-рано там е имало и тракийско светилище. Пресякохме поле от червени и лилави боровинки и походът за дълго се задържа край неустойимото изкушение. Обедна почивка! Обял навърх Балкана, каква свежа емоция!

Следобед се отправихме към местността Влашки мандри с най-висока част 1560 м – място на средната стражева римска кула. В близост са разкрити основи и на по-голяма антична сграда с

шест помещения, обслужвала трафика през Троянския проход. Продължихме лежерно по равния, дъвен, трако-римски път. Пресякохме високите, изсечени в скалите Маркови порти, някога заобиколени от крепостни зидове тип дема – преградна стена. Намирам се на най-тясното място на прохода и древните пътници преминавали само след като заплащат съответната пътна такса.

Походът ни завърши офроуд с едно непредвидено стръмно

и трудно спускане по склон, покрит със стелеща се хвойна към известната чешма „Еделвайс“ с най-студената и вкусна вода на Прохода. Край нея винаги има и базар от натурални продукти от планината – сладко от диви плодове, мед, билки, плодови вина.

В крайпътното кафене изпихме по едно питие на високото за довиждане и преход към градския живот.

Текст и снимка:
г-р Дарина Петрова

Поход за отбелязване на Националния празник 6 септември

В ранната утрин на празничния 6 септември 2019 г. деветнадесет ранобудни туристи се събраха на жп гара Казанлък, за да направят тридневен поход в Стара планина. Оттам те отпътуваха с влак за село Тъжа, откъ-

дето бе началната точка на тридневния им преход. След пристигането им на гара Тъжа бе направен кратък разбор на това, което ги очаква. След това те потеглиха по планинския за деня маршрут и към крайната точка

– хижа „Тъжа“. По пътя пред групата се откриваха различни спираци дъха гледки. Бяха посетени хижа „Русалка“ и Кадемлийското пръскало.

Към 16:30 часа групата пристигна на хижа „Тъжа“. На следващата сутрин част от туристите показаха, че не са в планината, за да спят, а за да покоряват върховете. Те станаха в 5 часа и се изкачиха на връх Марагидик. След изкачването на върха на челници и посрещането на изгрева те се отправиха обратно към хижата. Там групата закуси и в 8 часа потегли към връх Голям Кадемлия и хижа „Мазалат“. През този ден групата изкачи върховете Малък и Голям Кадемлия, Русоватец и Пеещите скали и премина покрай връх Вълчата глава. В 16 часа

групата бе на хижа „Мазалат“. Вечерта премина в песни и джурески шеги и закачки. На следващия ден след вкусната закуска и множество снимки в 9 часа групата потегли по последния маршрут, предвиден в тридневния поход от хижа „Мазалат“ до село Скобелево. След спускането на групата до река Габровница последва охлаждане на краката в студените води на реката. След това туристите потеглиха към селото по дългия макадамов път. Към 15 часа цялата група бе в центъра на селото. В 16:30 отпътува от Скобелево за Казанлък.

Георги Негев,
планински водач при
ТД „Орлово гнездо“, гр. Казанлък

Михаела Димитрова е на 11 години, сестра ѝ **Александра Димитрова** е на 19 години. И двете заедно с родителите си **Силвия** и **Евгени Димитрови** са участници в Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. Александра, Силвия и Евгени са носители на златни значки. От 2010 обикалят обектите и са събрали 100 печата. Възнамеряват да се включат в Националното движение „Покорител на 10-те планински първенци“. Особено са ги впечатлили връх Мусала и Паметникът на Шипка.

Симона и Виктор Попови, на 10 години, близници от гр. Пловдив, са събрали 100 печата и 100 марки от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. От 5-годишни посещават обектите, първият е Античният театър в Пловдив, а 100-тния печат получават в Малко Търново на 14 септември тази година. Най-силно са впечатлени от връх Мусала.

Магията на Тетевенския и Троянския Балкан

Планирането на екскурзия в планината винаги е тръпка, а мисълта да поемеш по интересен маршрут, където не си бил досега, носи приятни емоции. Този път ние, туристите от ТД „Осогово“ - град Кюстендил, се насочихме към планинските била в околностите на Тетевен и Троян. Преди да стигнем до Тетевен, само на 12 км от града се намира едно райско кътче за почивка и отдих. Над село Гложене величествено се извисява Гложенският манастир. По живописното си разположение манастирът няма равен на себе си. Разположен е върху високата отвесна скала, по което прилича на приказен замък. От високото се открива очарователна гледка към лъкачушницата долу река Вит. Легендата разказва за създаването на манастира, станало по време на Втората българска държава, от руския княз Георгий Глож, който бягал от татарите. С разрешение на цар Иван Асен II князът основал селище – Гложене, и построил местния манастир „Свето Преображение“. Строежът обаче бил нетраен, изчезнала и чудотворната икона на св. Георги. Местни хора намерили иконата на върха и на това място те построяват нова света обител – днешния Гложенски манастир „Св. Георги Победоносец“. Заг манастирските порти Левски също е намирал сърдечен прием, а скривалището му се пази и до днес.

В Тетевенския Балкан бушуват водите на много живописни водопади. Тук, докато поглед стига, се виждат нагънати планински масиви, усеща се полъхът на красиви гори, ширят се тучни пасища, преплитат се птича песен с ромона на бистри планински потоци. По екопътеката „Под пръските на водопада“ се насладихме на водопада Скока. Образуван е на река Козница и е с височина на пада 15 метра. Другият водопад е наречен Пръскалото и е по-висок – около 50 метра, но за съжаление беше пресъхнал. По протежението на река Костина посетихме Кърващото кладенче. Наречено е така зловещо, защото именно в него е измита отсечената от турците глава на бележития българин Георги Бенковски. Насладихме се на тишината и спокойствието на село Рибарица. Всеки посетил курортното селце ще се убеди, че тук, в Рибарица, традициите са още живи: старите воденици продължават да мелат жито, валявиците – да валят пшстрите черги, казаните

– да варят прочутата сливова ракия, сръчните домакини да правят вкусни сладка от ароматни горски плодове, животновъдите да приготвят прочутото балканско саламурено сирене, а ръцете на местните майстори-занаятчии да творят красота от вълна и дърво.

След като се полюбувахте и усетихте магията на Тетевенския Балкан, екскурзията ни продължи към самия Тетевен. Разглеждайки града, се натъкнахме на множество културни паметници, уникална старобългарска архитектура и непокътнатите от векове наред обичаи и нрави, съхранени в този край.

Възхитен от гледките, разкрили се пред очите му при своето посещение в града, Иван Вазов възкликва: „Ако не

бях дошъл в Тетевен, и аз щях да бъда чужденец на майка България... Много съм бродил, много съм скитал, но не съм видял по-чуден рай.“ Думи, достатъчно силни да докоснат сърцето на всеки милеещ за Родина!

След като разгледахме местните забележителности и опитахме тучкашните специалитети, се отправихме към хижа „Васильов“, където беше и нашата нощувка. Не пропуснахме да се изкачим на връх Васильов, най-високият връх от Предбалкана – 1490 м н.в. От него се открива зашеметяваща гледка във всички посоки – към меките възли на Предбалкана и към билото на Стара планина, към язовир „Сопот“, връх Ботев и връх Шипка, както и към близките поляни с боровинки, безбройните видове цветя и билки и свободно

пасящите коне.

На втория ден след преход от 5 часа сред красива букова гора стигнахме до хижа „Хайдушка песен“. Тя е сгушена в полите на величествената Стара планина в подножието на резерват „Козя стена“. В близост до хижата има паметник на Тодор Каблешков.

Третия ден екскурзията ни продължи из Троянския край. Това райско кътче е наситено със забележителности. Природата тук е неповторима, свеж въздух, изобилие от лековити минерални извори, както и съхранени традиции и обичаи. Първото място, към което се насочихме, бе Троянският манастир. Ограден от красиви гори и живописната река Черни Осъм, които придават на мястото допълнителна привлекателност. Предполага се, че Троянският манастир е възникнал още през 13-14 век. Той е известен с чудотворната си икона „Св. Богородица Троеручица“.

Отбихме се и до водопад Скока, разположен на река Лопошница. Висок е около 8 метра и оттича водите си в по-високи скали в живописно езеро, дълбоко около 4 метра. Живописно е край него. Гледаш го и се наслаждаваш. Страхотно място! Някак не ти се тръгва оттам.

В близост до Троян е разположен един от най-интересните археологически обекти на региона – римският град Состра. Крепостта „Состра“ е римски укрепен военен лагер, изграден в средата на 2-ри век по заповед на император Антонин Пий и използван до края на 5-и век, когато окончателно е разрушен от хуните. Крепостта е била на два пъти разрушавана от готите – в средата на 3-и и през втората половина на 4-и век, но е била възстановявана след тези нашествия. В началото на 5-и век в района се заселва цивилно население.

Туризмът, посетил Тетевенския и Троянския Балкан, остава впечатлен от тази дивна природна красота. Картините и звуците, които можеш да видиш и чуеш тук, са единствени и неповторими. И няма как след време омаята на тази природна идилгия да не те върне отново тук.

Силвия Михова, секретар на ТД „Осогово“, гр. Кюстендил

45-годишен юбилей на КТВ към ТД „Чудни скали“ - гр. Айтос

„Опознай родината, за да я обикнеш“ – този призив на Алеко Води към върховете туристите ветерани от гр. Айтос с председател Ирина Николова. През септември те посрещнаха своя 45-годишен юбилей.

Организацията беше перфектна. Домакините посрещнаха гостите на жп гарата. А те бяха много: от Бургас, Сливен, Ямбол, Стара Загора, Казанлък, Хасково, София, Панагюрище, Добрич, Варна, Русе, Горна Оряховица, Търговище, Шумен.

Официален старт на празника даде Ирина Николова, като презентира делото на туристите ветерани за 45 години. Кметът на града и председател на ТД „Чудни скали“ Васил Егров приветства домакини-

те и гостите и обеща бъдещо съдействие.

Приветствие поднесоха Бистра Костова – секретар на ТД „Чудни скали“, гр. Айтос, и Дима Проимова – зам.-председател на Българската федерация на туристите ветерани.

След екзотична разходка в етнографския център в парка на града потеглихме към хижа „Лукойл“ в Тополица.

Вечерта беше незабравима. Богатата програма, изнесена от домакините, бе придружена с вкусна вечеря, песни, танци и поздравления от гостите.

На втория ден бе планирана приятна разходка по източните склонове на Стара планина. Пътеката ни отведе до рибарника в местността Бяла река.

След разходка по брега на реката се върнахме в хижата уморени, но доволни. След кратка почивка отново бяхме в салона за забавление.

Втората вечер микрофонът беше предложен на гостите. И пак веселие, песни и танци.

Айтослии са смели туристи, но и безупречни домакини. Благодарим за топлото посрещане и за разнообразните развлечения.

На третия ден гостите бяха откарани до жп гара-

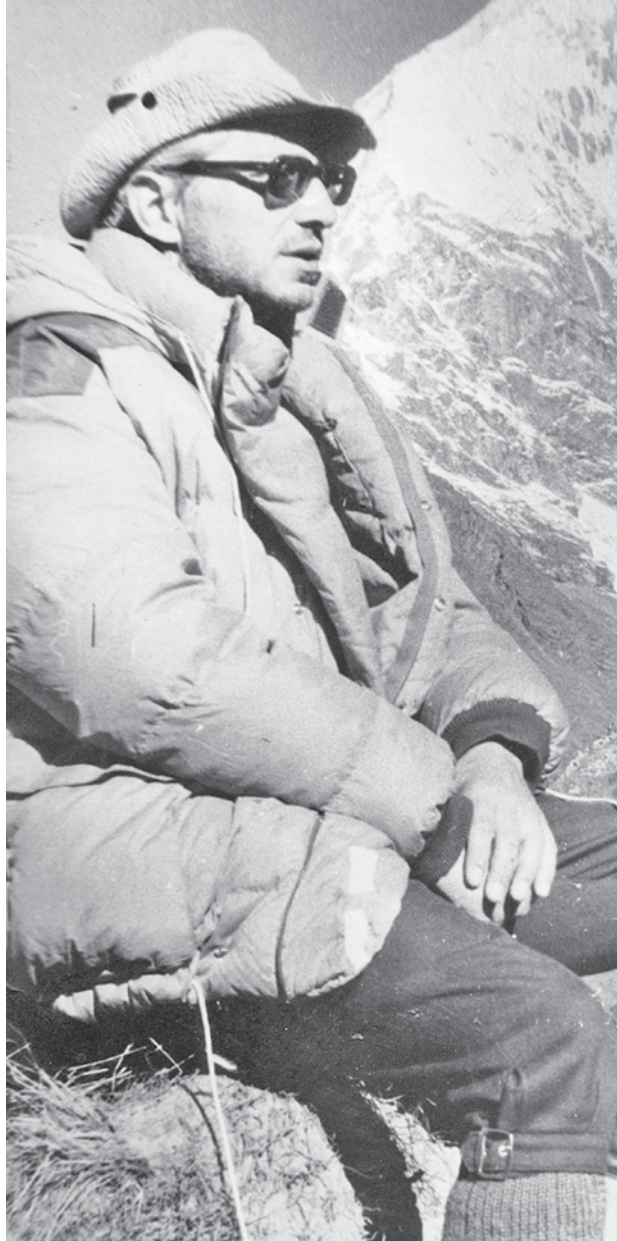
та, за да поемат по родните си места.

Честит юбилей, скъпи приятели!
Много воля и здраве Бог да дарява
и още дълги години сили да ви дава!

Текст: Иванка Петкова,
КТВ „Странджа“, гр. Бургас
Стихове: Станка Колева - Таня, КТВ „Странджа“, гр. Бургас

Десет години без Ясен Антоф

Един от най-обичаните главни редактори на вестник „Ехо“

За по-възрастните туристи Ясен Антоф не се нуждае от представяне, но за младото поколение може би си струва да напишем няколко реда. Впрочем, тези редове няма да бъдат излишни за нито един от читателите на вестника, защото само преди десетина години те с нетърпение очакваха неговите материали за интересните му пътешествия, за проблемите на българския туризъм, алпинизъм, спелеология, ориентиране или за някое от хумористичните му хрумвания.

Ясен Антоф е роден на 14 март 1929 г. в София. Завършва право в СУ „Климент Охридски“, но не е работил нито един ден като юрист, защото рано разбира, че мястото му не е в съдебните зали, бизнес офиси или нещо друго, което би го приковало на бюро. Още от студентските си години активно се занимава със спорт – първоначално с гребане, а впоследствие се увлича и по планините, и то не само у нас, но и в близки и далечни страни с интересни и примамливи дестинации.

Започва работа в спортния отдел на вестник „Народна младеж“ (1952-1954 г.). В следващите 8 години (1954-1962 г.) работи

във вестник „Народен спорт“. Влечението му и към хумористичните изяви става причина да отдели цели 13 години (1962-1975 г.) на вестник „Стършел“. С едно прекъсване от 4 години, когато е главен редактор на вестник „Поглед“ (1975-1979 г.). После отново се завръща като заместник-главен редактор в хумористичния седмичник (1979-1990 г.). По време на първите си години в „Стършел“ той съвместява работата си и в туристическия

вестник „Ехо“ (1962-1965 г.). Последните 5 години от трудова си дейност (1990-1995 г.) Ясен Антоф изцяло посвещава на любимия си вестник „Ехо“.

Работата в посочените издания обаче не му е достатъчна и той води свои авторски предавания в БНР и Радио „Франс Интернационал“. И в тях основна тема са планините и пътешествията. Тази му страст често го е отвеждала в Хималаите, Кавказ, Алпите, пустинята Гоби, Афри-

ка. Дейност Ясен Антоф става носител на наградата на „Златния ланец“ на вестник „Труд“.

За това, което той е направил за пропагандирането на туризма, е отличен с всички възможни награди на БТС. Носител е и на държавния орден „Св. св. Кирил и Методий“.

Дарението

Неотдавна ми позвъни Траян Антоф, синът на бившия главен редактор на вестник „Ехо“ Ясен Антоф. „Г-н Бешеф, скоро почина и майка ми. Искам в памет на двамата да даря книги, написани от баща ми и от други автори на тема алпинизъм, туризъм и пътешествия, на човек, на когото ще бъдат от полза.“

Приех с благодарност, но реших да поизчакам и да поразмисля малко. Рано или късно подобно нещо ще се случи и с моята библиотека и най-вече с архивните документи, отнасящи се до историята и развитието на българския алпинизъм. Посветвах се и с приятели и решението дойде – книгите да бъдат дарени на училището за подготовка на планински водачи в с. Черни Осъм, Троянско. Училището се отнесе с благодарност към този жест. На 26 август не само книги, написани от Ясен Антоф, но и цялата му богата туристическа библиотека бяха предадени на директора на училището г-жа Румяна Велешка. Впрочем подобен жест към това училище бе направен още два пъти. Преди 15 години реномираното издателство „Бард“ му дари десетки книги, издадени от него. Тогава идеята бе на служителята от издателството Красимира Стоянова и пишещия тези редове. Две-три години по-късно Излика - дъщерята на известния ветеран на туризма и един от най-добрите ни планински фотографи Никола Миронски, направи същия жест. С приходите от второто издание на книгата на нейния баща „Белите планини“ тя закупи 10 компютъра за училището. Лично с нея и съпруга ѝ отнесохме и предадохме дарението.

Желанието на дарителката бе само едно – залата, в която ще се поставят компютрите, да се назове на името на баща ѝ. Така днес в зала „Никола Миронски“ се обучават деца от училището в с. Черни Осъм. Двете предишни дарения не бяха отразени в пресата, затова си позволявам да припомня и за тях.

Доц. Сандю Бешеф

зава Никола Миронски и неговите приятели са вземали първите и страшни уроци по зимно планинарство направо от природата, а после са ставали учители на другите. Те са били „лудите“, „авантюристите“, тези, които са тръгвали „да си трошат главите“ – за какво?

За какво ли? – заради хилядите, които днес минават по тези пътища. Заради тези, които се чудят каква премия да направят, когато вече всичко е преминато. Заради тези, които имат нужда от стимул, от подтик, от пример.

Нека благодарим на бачо Колю Миронски за това, че, притиснат от пристъпите на тежка болест, намери сили да напише тези прости, пълни с чистота и поука разкази, че ги посвети... „на моите приятели, с които ме свързват незабравими спомени, изживени и в слънчеви, и в бурни дни по белите ни планини“. Че ни показва, че и в последните дни на живота си човек може и трябва да бъде полезен на другите.

Ясен Антоф,
30 юли 1976 г.

Ясен Антоф прочете и написа много за планините и за хората, които бродят по тях. Той ни остави богато наследство от книги, разкази, есета, очерци и какви ли не други жанрове. Прегледах много неща от това, което той ни остави в наследство. За вас, които още го помните, и за вас, които нямахте щастието да го познавате, избрах този кратък текст, с който той убедително и силно ни представи книгата „Белите планини“ на големия планинар, на фотографа, на Човека Никола Миронски.

Планините и хората

Романтиката изчезва, вече всичко е познато, ежедневието не предлага възможности за подвизи – колко пъти сме чували тези въздишки на душевно ленивите хора, на отегчените домоседи, на обвитите в тлъстината на самодоволство събирачи на къщни ценности. Няма вече полета за проява, нямааа...

И се прозяват, и се упътват към меката постеля, защото какво друго ни остава на човек, освен приятния сън? Може да ви се види странно, но това бяха първата ми-

съл и първият образ, които се появиха пред нас, когато четяхме вънхващата книга на Никола Миронски

„Белите планини“. Когато с него, с добрия приятел от миналите години, с „бачо Колю“ и неговите връстници газехме снеговете на Вихрен и се спускахме по Юрушки чал, когато спяхме сред замръзналите клекове и слушахме гърма на лавините. Малка е тази книжка, само дванадесет кратки разказа съдържа, няма претенции за големия обхватен очерк за историята на зимното планинарство у нас, няма тупане по гърдите и самоизтъкване, няма думи като „подвиг“ и „победа“, а е пълна и с подвизи, и с победи, и със знаменателни събития, и с история, и с приятелство, и с човешка чистота.

И съдържа отговор на въпроса, на вечния въпрос за всеки млад дух и за всеки търсец ум, кое е подвиг? Или: може ли всекидневието да роди подвиг?

Може! – вика тази книга с всяка своя страница, с всеки свой малък и скромен разказ за проправените пътрини в българските бели планини, за местата, които днес са

достъпни за хиляди, но тогава са били не само бели планини, но и бели петна. Може! – доказва Никола Миронски, човекът, посветил живота и изкуството си на планините и хората. Може! – стига наистина в жилите ти кръвта да тече със сила и пред очите ти да стои винаги един далечен, непокорен връх – какъвто и да би бил той. Защото всеки ден от живота ни предлага да изкачим по един връх, стига да бъдем хора, да бъдем човеци, да имаме душевната сила на търсачите на новото.

Някоя съвременна момчета и момичета може да свият скептично устни: премиери на Вихрен, първото зимно преминаване на Кончето, на Ловница, Купена, Попова капа – сега хората четат за Айгер, К2 и Еверест – какво толкова!

Може и да се засмее: ски без кантове, спане в брезентови платнища направо на снега, никакво понятие от лавини! Груби конопени въжета и офицерски бричове вместо грейки!

Та то е било съвсем първобитна работа!

Да, сега има фиброплетко и спални чували, и модерна екипировка, и много познания – то-

Експедиция „Осогово“ 2019“

Петдневно пътуване до исторически, природни и културни забележителности и върхове и десертно качване и слизване по Варварските и Доленските стръмнини

10 август 2019 г. (събота)

От площада зад Пощата потеглихме в 5:17 с автобусите на Васко и Енчо. През Карлово, Козница и Гълъбец наближихме столицата и по южната обиколна дъга, през Владая, стигнахме северния край на Перник, където ни чакаше уредникът Панайотов, който ни показва пътя до Историческия музей. Разделени на групи, разгледахме богатата сбирка на историческото хранилище и запазените подземни галерии. Минното оборудване - вагонетки, релси, комбайни за копане, транспортни ленти, хаспели, лопати, кирки, свредели, лампи, е впечатляващо. За да надвият силикозата, миньорите за една смяна трябвало да изпият по 6 литра вода, която била в бъчви. Видяхме клетка за канарчета, които при наличие на отровния газ гризу почвали да чуруликат. Основна теглителна сила са били дребни коне, които не са излизали на светло по 5 години. „Пенсионирали“ ги и ги качвали да доизживяват дните си на горния свят. Миньорите имали за покровител св. Иван Рилски.

Минахме Радомир и Прибой, свихме вдясно и след 2 км спряхме в с. Поцърненци. Кметът Кирил Василев ни беше свързал с изключително възторжената Гергана Георгиева - местният двигател на културната и духовна дейност. Посрещнаха ни с питка и мед. Починахме си и с „Енчо-рейс“ се придвижихме до махалата Калугерски чифлик. На площадчето има три водоема с надписи - Мизия, Тракия, Македония. От там, по разбит асфалт и макадамен път, през ниви и Топузийската махала - най-високата част на прехода, се спуснахме към язовир „Пчелина“. Построен е през шестдесетте години на миналия век, за да утаява пернишките промишлени мръсотии, изхвърляни в река Струма. На дъното му е едноименното село. Сега водоемът е курортно място. На високия скалист източен полуостров на езерото е параклиът „Св. Иван Лепни“, с ценни стенописи от 16-и век. Наблизо е имало манастир и крепост. Младият краевед Стефан Пенев ни запозна с историята на селото и с околните забележителности. Спасителната кола на Димитър Димитров прибра най-напечените, а останалите в 35-градусовата жега се

готвяха до Калугерския чифлик и църковния двор. С доставените от магазинерката Магдалена Миланова баници и кисело мляко се подкрепихме, докато Ани Витанова ни изпя три песни, а Виктор Георгиев и Александър Василев ни разсмяха с хумореската си. Д-р Гроздева свести с лег и лекарства слънчасалата Петя и в 16:02 напуснахме гостоприемното село. Секретарката на Кюстендилското туристическо дружество Силвия Михова бе уредила нощувките ни и бе дала предварителна информация за околните обекти. Осигури и водача Иго Игов. Той ни очакваше в началото на Кюстендил и ни доведе до музея. Разгледахме историческата и етнографската сбирка, а после се качихме над града в парка Хисарлъка, залесен от Йордан Митрев в края на 19-и - началото на 20-и век. Разходихме се до възстановената късноантична и средновековна крепост от края на 4-и век до края на Второто българско царство. Има форма на неправилен многоъгълник, с размери 117/175 м и площ приблизително 2,12 хектара, с четиринадесет кръгли, тръгълни и правоъгълни кули; две порти и пет потерни. Стените са широки от 1.60 до 3.00 м, високи до 10 м, а кулите - 12 м. Техниката на градеж е „opus mixtum“ - смесена зидария с ритмично сменящи се каменни и тухлени пояси от 4 или 5 реда тухли. Кастелът е един от най-значимите на територията на България.

От с. Богослов се разходихме до севоевата гора, залесена също от Йордан Митрев със семена, донесени от Сиера Невада - Америка. Дървесните великани са високи над 30 м и дебели над 1.5 м. На хижа „Осогово“ при Росен оставихме 30 човека, а на хотел „Трите буки“ бързо се настаняха останалите.

11 август 2019 г. (неделя)

В 7:20 тръгнахме покрай разклона за хижа „Руен“, покрай ски влек и изоставената застава. Бързо опитвайки малини и боровинки, застигнахме хората от хижа „Осогово“.

На водоема до заслона ни чакаше спасителният джип на Росен, уговорен предварително. Слънчевото време и лекият ветрец помогнаха за бързото придвижване. Между 10:30 и 10:47 бяхме на първенеца Руен (2252 м н.в.). Групата от 30 човека си направи сним-

ки и разгледа просторите с размити от маранията очертания в далечината. Младите кюстендилски планинари стягаха нашата изоставена застава, за да подслони в двете си стаи 20 човека. На 3 часа път на югоизток, по граничното било, е връх Сива кобила (1590 м н.в.), където в Междусъюзническата война, на 12.07.1913 г. е загинал редникът от 23-и пехотен Шипченски полк Йонко Кънев Петков - на 29 години, от с. Ясеново, Казанлъшко. Връщането започна в 11:15. По лекото надолнище минахме покрай заслона и на „Трите буки“ се прибрахме в 14:07. Свистата на Коцето ходи малко след заставата до жертвенопогоден камък. Бяха направени малки походи до съседните хижи. От 18 до 20 ч. се разходихме до хижа „Руен“ и ски пистата, намиращи се на юг от „Трите буки“. Вечеря и песни и танци до 2 часа през нощта.

12 август 2019 г. (понеделник)

Слязохме в Кюстендил и след много питання намерихме разклона за с. Слокощица, а после и старинната (от 16-и век) малка църква „Св. Никола“. Минахме през с. Граница и южно от него спряхме на разклон. По тясно, разбито пътиче, из ниви, лозя и горички, се качихме до манастира „Свети Лука“. Основан през 10-и век, многократно разрушаван от турците, възобновен през 1948 г. Има еднокорабна, едноапсидна и безкуполна църква, на западната фасада на която е долепена камбанария и жилищни сгради. Запазено е предание, че в манастира е пребивавал св. Иван Рилски.

Манастирската чешма е в чест на тримата монаси Йоасаф, Давид и Теофан, родом от с. Граница. Изгуменката Фотиния бързаше по служебна работа за града, благослови ни и ни даде катинара да заключим външната порта. Върнахме се до рейсовите, тръгнахме в 12:35 и през Невестино отидохме до края на с. Луляч.

По стената на язовирче, покрай боровата гора, се изкачихме до храма „Св. Георги“ с курбанджийски навес, северозападно от него. Югоизточно, на 100 м, започва свещеният скален комплекс. Той се състои от няколко големи каменни блока, които образуват тунел, в дъното на който, в лявата част, лежи огромна скала с тесен процеп под нея. Отворът е висок около 30 см, а дължината му е около метър и половина. През този процеп трябва да се провре жената, за да се сбъдне желанието ѝ за рожба. Ако се взгледате в скалата, ще видите прилика с женско тяло в гръб, седнало на камъните, а земята под него е полирана от успешите да преминат в желанието си да сбъднат мечтата си за рожба и за здраве.

13 август 2019 г. (вторник)

В 6 часа 36 ранобудници тръгнаха през Маловишката поляна и хижа „Маловица“, Първа площадка и Скалата с паметните плочи на загинали алпинисти. Покрай Елениното езеро, по Хребета, с поглед към петогълника на Рилския манастир, на връх Маловица (2729 м н.в.) бяхме в 10:10 часа. Тихомир, Недялко и Владо се качиха по тредната Заешка пътека, по сипеи и през почти вертикални участъци. Коне с хлопки ни обикаляха на плоското теме на красивия връх. Гошо поведе хоро. Идваха и си тръгваха планинари. Почивка с панорами към Рила, Пирин и Витоша.

Връщане покрай западния бряг на Голямото Еленино езеро.

14 август 2019 г. (сряда)

Разделихме се със засмените домакини на УЦ „Маловица“ Данчето и Христо, качихме багажите и в 9:05 пешеходците тръгнаха. По приатно надолнище, из голямата

изголостна гора, пресяхохме Маловишката река и по коларски път стигнахме Яворова поляна. Покрай Урдината река слязохме на пътя за хижа „Вада“ и по него - на изток, до главния път, където след 10 минути се качихме на автобусите и по обед бяхме зад самоковското читалище. Пладнихме около 8 в парка „Крискарец“, с езеро, с патици, бели и черни лебеди.

Десертният поход - от Варвара до хижа „Равно боре“

Пешеходците Ваня, Жоро, Стефко и Христо пресяхаха теснолинейните релси и по добре маркираната с червено и бяло пътека, с постоянно нагорнище минаха край крепостни останки с поглед към дефилоето на река Чепинска. През напечените дъбови и борови гори, в голям дол навлязохме в букак. След стръмнина изпълихме на дърварския път и не след дълго пристигнахме на хижа „Равно боре“ (1060 м н.в., с 40 места).

15 август 2019 г. (четвъртък)

От хижа „Равно боре“ - изкачване до Милеви скали, 1592 м н.в. Величествен изглед към Чернатица, Цепина, Сютка, Велинградската котловина. На запад, на 10 минути, е изоставената и разбита хижа „Милеви скали“. В 10:25 часа се върнахме до разклона и свивайки вдясно, по зелената маркировка, започнахме километровото понижение. През едра букова гора, дъбащи, поляни и храсталаци, пресяхохме жп линията и покрай реката (мръсна и мътна от велинградските отпадъци) се качихме при голямия мост отново на релсите, достигайки гара Долене. В 14:15 се качихме на влак „Вихрен“, идващ от Добринище. В 15:05 на гара Септември се прехвърлихме на бързия влак за Пловдив, от там в 16:05 - за Карлово. В 18:05 взехме пътническия влак за Зимница и изяждайки традиционния прощален фунийков сладолед, в 19:40 часа слязохме на Казанлък.

Христо Ангелов

За чист и приветлив град

И тази година за пореден път КТВ при ТД „Враца“ – гр. Враца, взе участие в най-голямата доброволческа инициатива „Да изчистим България заедно“, като участва в почистването на града ни. С желание членовете на клуба се включиха в това наистина добро дело. На 14 септември дойдоха в уречения час на мястото, което ни беше определено за почистване, а то беше баскетболното игрище в кв. „Младост“, близо до училище „Кирил и Методий“. Бяхме се подсигурили с всички инструменти за почистването, а общината ни предостави чувалите за боклука. С помощта на спонсори си набавихме латекс и блажна боя за боядисване и освежаване на стените и малката ограда, отделяща игрището от предблоковото пространство. Полу-

чихме помощ и от други институции с орязването и премахване на клони и храсти. Преди започване на работата г-н Юлиан Кирилов, председател на ТД „Враца“ – гр. Враца, ни поздрави за участието и тази година в инициативата и ни пожела ползотворна работа. Хубавото беше, че и времето беше с нас, слънчев и топъл септемврийски ден. Трудихме се всеки според възможностите си и работихме с желанието да бъдем полезни с нещо на нашия град и допринесем за неговия чист и приветлив вид. След свършване на работата – почистване на определения ни терен, си починахме и се почерпихме, преди да се приберем.

Виолета Митова,
председател на КТВ при ТД „Враца“,
гр. Враца

Десета степен по скалата на мечтите

По стъпките на Алеко от Ком до Емине в чест на 85-годишния юбилей на ТД „Камен дел 1934 – Бояна“

ВИЗИТКА: БОЖИДАР ВАТАШКИ е офицер в Националната служба за охрана от 21 години. Той е бивш национален състезател по биатлон, възпитаник на НСА. Член е на ТД „Камен дел 1934 – Бояна“.

Туристически маршрут Ком-Емине, известен още като Е 3, е най-популярният в България. Всяка година той привлича стотици ентузиастични да го преминават пеш или с планински велосипеди и мотори. Идеята за този преход е на Алеко Константинов, но той така и не го осъществява.

Маршрутът е открит през 1991 г. и се поддържа от БТС. Той е част от Европейския маршрут Е 3 Атлантически океан – Карпати – Стара планина – Черно море, известен още като „Пътя на тамплиерите“, тъй като голяма част от него покрива трасетата, по които са минавали кръстоносците през Средните векове. Започва от Сантяго ди Компостела (Испания) и свършва на нос Емине.

- Боби, ти не за пръв път минаваш маршрута Ком-Емине, но какво те накарва да преминеш около 580 км съвсем сам този път?

- Да, наистина аз преминах маршрут Е 3 за втори път. През 2018-а извървях маршрут Е 4. Отсечката в България е известна като „Траверса на четирите планини“ – Витоша – Верила – Рила – Пирин, като крайната точка е Славянка (Алиботуш). Подготовката и планирането бяха перфектни и преходът се получи без никакви проблеми. Това ме стимулира и ми даде увереност, че мога сам да премина от Ком до Емине, но с далеч по-добра подготовка от тази през 2015-а. Този път предпочетох да бъда сам, защото като бивш национал по биатлон имам малко по-високо темпо на ходене от средното и все още не мога да намеря спътник, с когото да споделя

увлечението си по трекинга.
- Кое според теб прави маршрута Ком-Емине толкова популярен?

- Моето лично мнение е, че нашите елитни планински атлети, които го преминаха за 5-6 дни, направиха Е 3 изключително популярен маршрут. Скоростното преминаване на Стара планина от връх Ком до нос Емине възбужда спортистите още от 70-те години на миналия век. Считам обаче, че не бива да превръщаме туризма в състезание за метри и секунди.

- Очевидно обичаш предизвикателствата. Каква оценка даваш на това по скалата от 1 до 10?

- Искам да подчертая, че не гонех рекорд. Прекосих най-дългия изцяло планински трекинг маршрут за 15 дни с 1 ден пълна почивка. Като предизвикателство оценявам

прехода с 10, а като планиране, подготовка и екипировка – с 8.

- Имаше ли моменти, когато се чувстваше изтощен?

- Всеки, който е преминал през този маршрут, в края на деня се чувства изтощен. Но в това се крие чарът на многодневните тракове. Обичам ги!

... вдъхновен?

- Почувствах се изключително вдъхновен, изпълнен с енергия, когато стигнах до нос Емине. Бях готов да продължа. Там ме очакваше моята съпруга Бранимира, която ме подкрепяше през цялото време.

- Кой беше най-възбуждащият и най-запомнящият се момент?

- Когато изкачиш един връх, преодолееш го като препятствие, когато преминеш планираното разстояние. А също

и изумителните изгреви и залези.

- С кого те срещна планината? Кои бяха най-интересните срещи?

- По време на самото ми придвижване срещнах само двама човека. Пустош. Сам си в планината. Но в хижите имаше туристи, които проявяваха изключителен интерес към моето самостоятелно преминаване. Запознах се и с трима френски студенти, които бяха тръгнали по Е 3 без GPS навигация, само с хартиени карти.

Този преход ме срещна с много гостоприемни хижари, например Данка от хижа „Кашана“, Владо Русев в хижа „Мазалат“, бай Марин – Лондона от ски база „Грамадлива“. Приятна изненада за мен беше вечерта със стопаните на хижа „Чумерна“ Румяна Пановска и съпруга ѝ Красимир. Те са бивши национални създатели по маратон. Досега не се познавахме, въпреки че сме се засичали във високопланинския спортен комплекс „Белмекен“ по време на подготовка преди 20 години. Веднага намерихме общ език, припомнихме си дос-

та случки и общи познати. Без всеотдайността, добрината и топлината на тези хора, които поддържат хижите по билото на Стара планина и помагат на нас, туристите, преходите биха били изключително трудни.

- Какво е състоянието на маркировката и на маршрута?

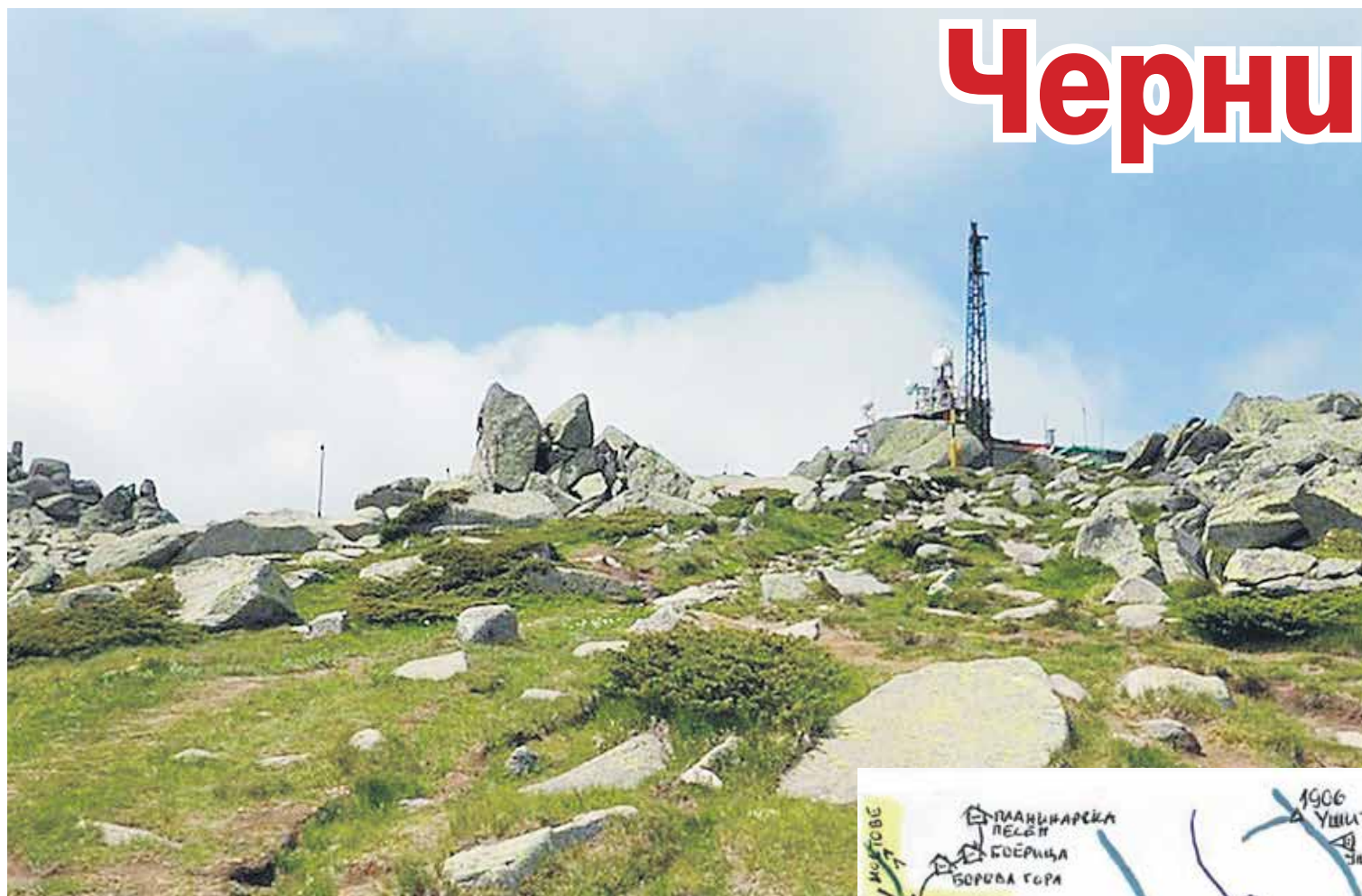
- Състоянието на маркировката тази година като цяло беше много добро, единствено имах затруднения с ориентирването над село Нейково преди град Котел.

- Подкрепяше те цялото семейство, но на кого искаш специално да благодариш?

- Да, наистина, бях подкрепен от много хора, роднини, приятели, колеги. Искан първо да благодаря на Бога, че всичко премина гладко, на моята съпруга Бранимира Ваташка и на моите родители Виолета и Николай Ваташки, които нито за миг не се усъмниха в мен и ме подкрепяха през целия път.

Светлана Тодорова-Ваташка
Снимки: личен архив

Черни връх

В северна посока, се достига скалистият връх Сива грамада, като се подсичат запазните му склонове и се излиза над него (3 часа). Продължава се през платото над изворната област на река Палакарна и в северна посока се достига и подминава от запад връх Купена, а след него в същата посока се достига връх Безименен (2208 м н.в.) – тук тя се съединява с маркираното в червен цвят трасе на Е 4. Продължава се на север, подсича се от запад връх Скопарник и се излиза на **седловината Преслапа** между върховете Скопарник и Голям Резен, където от югоизток се включва пътеката от с. Железница. От седловината се продължава по маршрут 4 до **Черни връх** (5.10 часа).

Продължение от бр. 9

Маршрут 4: Село Железница – Учебна база „Иван Стайков” – Черни връх (маркировка стълбова и синя лентова)

Село Железница се намира на 22 км от София. През него минава автомобилният път София – Самоков през местността Ярема. До селото има регулярен транспорт чрез автобусни линии № 69 и 70 от кв. Дървеница (София) и автобус № 98 от кв. Хладилника (София).

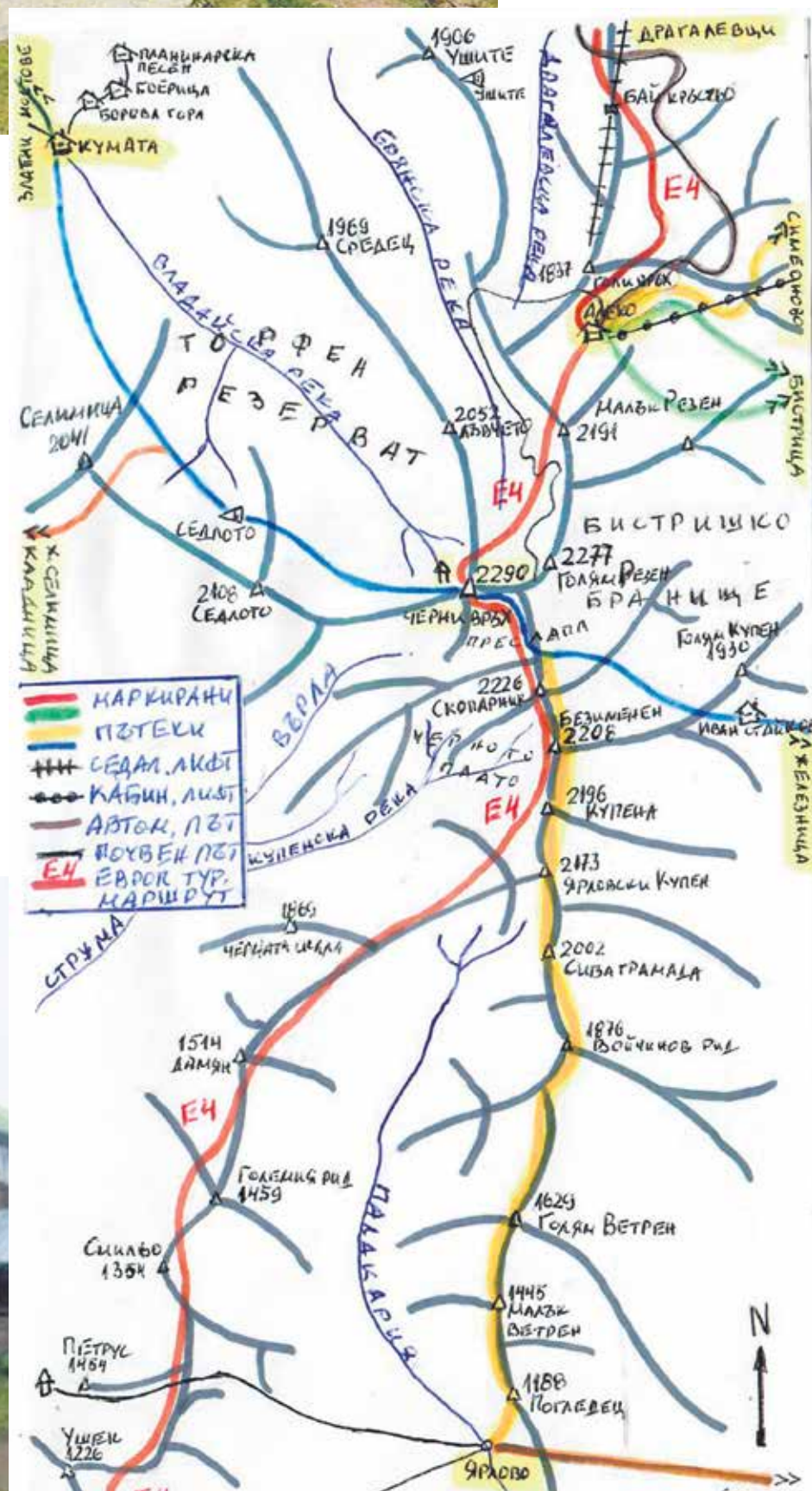
От площада на с. Железница се тръгва нагоре срещу течението на Железничка река, пресича се шосето София – Самоков и след моста над реката се тръгва по почвен път край левия бряг на реката. При моста е маркировъчен стълб № 141, а при стълб № 124 има заслон с маси и пейки. При стълб № 100 пътеката навлиза в боровата гора, а при стълб № 54 се достига голото било Шеовица. По-нагоре наклонът се увеличава, лентовата и стълбовата маркировка се разделят, но при стълб № 4 отново се събират и се излиза при Учебна база „Иван Стайков” на НСА „Васил Левски” (2.30 часа). От нея маркираната пътека пресича мочурите над базата, тра-

версира източните склонове на връх Скопарник и излиза на **седловината в местността Преслапа** между върховете Скопарник и Голям Резен. Тук тя се събира с маркираната с червена лентова маркировка пътека на Е 4. Започва изкачване на серпентини на част от южния склон на връх Голям Резен, трасето преминава между скални блокове, поема по западния му склон, достига заравнеността под Черни връх и с последно изкачване излиза на поляната на **Витошкия първенец** (3.50 часа).

Маршрут 5: Село Ярлово – връх Сива грамада – връх Скопарник – Черни връх (жълта, червена лентова маркировка, стълбова маркировка в крайния участък)

Село Ярлово отстои на 41 км от София и на 30 км от Самоков. До него се достига с междуселищни автобусни линии от Самоков и от София (кв. Дървеница).

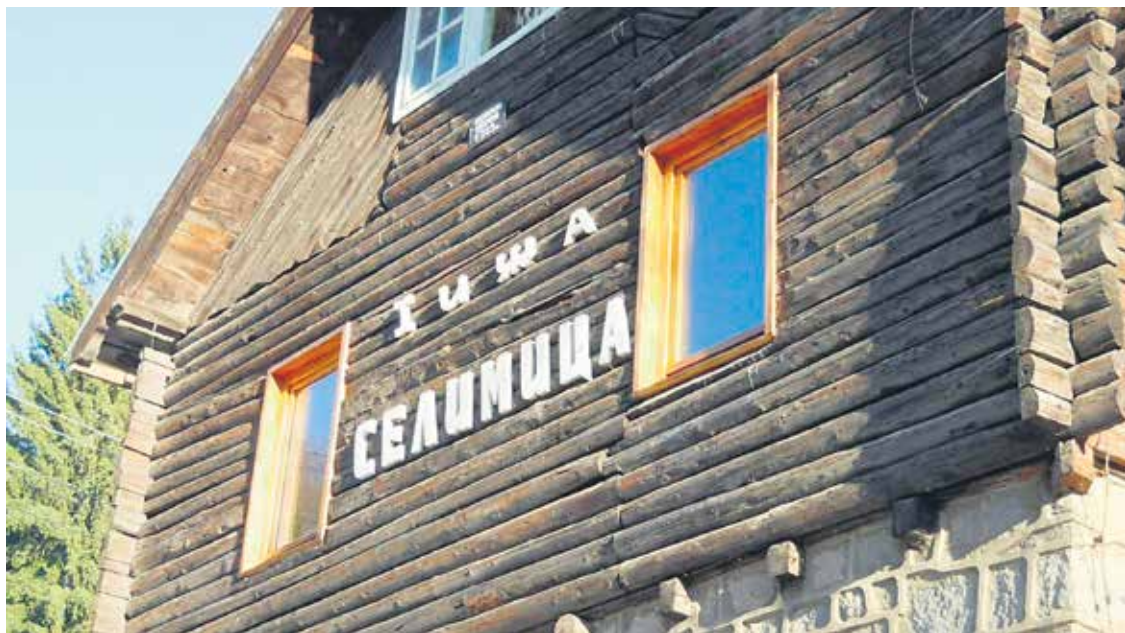
От площада на Ярлово се тръгва на север към боровата гора над него, започва стръмно изкачване по просека през връх Погледец и по билото към връх Малък Ветрен. Подсичат се западните му склонове от запад и се излиза на седловината под връх Голям Ветрен, който също се подси-

Хижа „Кумата”

ча от запад. Продължава се вдясно от изголистна гора и се излиза на връх Войчинов рид. Следвайки главно било

Маршрут 6: Местността Златните мостове – хижа „Кумата” – Черни връх (маркировка синя, лентова)

Хижа „Селимица“

До местността Златни мостове може да се стигне по няколко варианта:

1. По автомобилния път от кв. Бояна (София) – 12 км.

2. По пешеходна пътека от кв. Княжево (София) – жълта лентова маркировка.

Маршрутът от Златните мостове започва от спирката на трамвай № 5 в Княжево, пресича шосето Княжево – Бояна, минава край ресторант „Бор“, пресича шосето Бояна – Златни мостове до местността Бялата вода. От нея през местността Старчески поляни се достига местността Игликина поляна, по-нагоре по левия бряг на Планинишка река и през шосето за Златните мостове

алеята достига хижа „Белите брези“. От хижата се изкачва до шосето Златни мостове – хижа „Момина скала“ и по него след около 400 метра се слиза в местността Златни мостове (2.30 часа).

3. По пешеходна пътека от кв. Владая (София) – синя лентова маркировка.

Маршрутът за Златните мостове следи изцяло поречието на Владайска река. Той започва от площада на с. Владая, където спират автобуси № 58 и 59 от кв. Княжево. Тръгва се на изток по ул. „Офелиите“ край ресторант и гробищен парк. По-нагоре се минава край изоставена каменна кариера, а след нея – до водовъзачане. След около 1 час

от Владая се достига заслон с чешма, масички и пейки. Пътеката преминава над водопад и по-нагоре през смесена гора извежда на автомобилния път от кв. Бояна до **Златните мостове (1.30 часа)**.

От Златните мостове се тръгва по стръмни стъпала, достига се площадка с пейки, малко по-нагоре по гървен мост се пресича пълноводен поток и след 50 метра се достига разклон. Тръгва се наляво край иглолистни насаждения в местността Ветровала и след около 30 минути от Златните мостове се достига отклонението вляво за хотел „Боевица“ и хижите „Планинарска песен“ и „Борова гора“. Продължава се право

нагоре и след малък десен завой на юг се пресича шосето от Златните мостове. На около 100 метра от шосето пътеката преминава през каменна река и със завой наляво излиза пред **хижа „Кумата“ (50 минути)**.

От хижа „Кумата“ (синя лентова и стълбова маркировка) се тръгва на юг по стръмна пътека. Между маркировъчни стълбове № 206 и 205 се излиза на автомобилен път, впоследствие пътеката напуска пътя, през гора слиза към река, пресича я по мостче и след кратко изкачване излиза отново на пътя. При стълб № 132 се достига заслон в местността Конярица (20 минути от хижа „Кумата“). Пътеката се изкачва стръмно нагоре, преминава през **местността Три кладенци при стълб № 136** и край връх Селимица (вдясно от пътеката) се излиза при разклон с табела за с. Кладница (стълб № 65), а скоро след него и при каменния заслон Самара (Седлото) – 1.20 часа. След малка неравност започва стръмно изкачване и за 40 минути се достига **Черни връх (2 часа от хижа „Кумата“, 3 часа от Златните мостове)**.

Маршрут 7: Село Кладница – местността Три кладенци – Черни връх (маркировка червена лентова, синя лентова и стълбова)

Село Кладница е на 16 км източно от Перник и на 22 км югозападно от София. До селото има постоянна автобусна линия от Перник.

От центъра на селото се излиза на шосето за хижа „Селимица“, върви се нагоре 15

минути и след няколко остри завоя се достига **местността Плачи камък**. Тук на юг от шосето се отделя алея за хижа „Селимица“. От Плачи камък се тръгва нагоре по алеята край десния бряг на Кладнишка река и се стига до място с побит сред реката християнски кръст. Маршрутът за Черни връх продължава право нагоре край реката. Широка алея пресича морени и продължава през рядка гора и поляни. След стръмно изкачване пътеката излиза на автомобилния път, свързващ хижа „Селимица“ с изоставения пионерски лагер „Танчовица“. Над лагера има каптаж, след който вдясно на югоизток зелена лентова маркировка води към Чуйпетово, а вляво на изток се отделя пътеката за Черни връх. Стръмната пътека минава през гора, а след нея – през малки поляни, и след 15 минути от лагера се достигат няколко вековни букови дървета. След още 30 минути се излиза над границата на гората и се продължава през поляни. След около 2.30 часа от с. Кладница пътеката доближава билото на планината и с леко спускане стига до **местността Три кладенци**, където се съединява с тази от хижа „Кумата“ за Черни връх, маркирана със стълбове. Дотук разстоянието от с. Кладница се изминава за 3 часа. Разстоянието от местността Три кладенци до **Черни връх се изминава за 1 час (общо 4 часа от с. Кладница)** по описания маршрут.

Йордан Йорданов,
експерт в БТС

Григор Христов стана на 80 години, 60 от тях отгадени на туризма

„Всички пътища към здравето и дълголетието минават през планините, но малцина тръгват по тях“ – казва Григор Христов. Той поема по този път и вече 60 години е по планините. В живота на хората годините са всичко. За Григор те са летопис на постижения, покорени върхове, преброяни пътеки в планините, безброй инициативи и постигнати цели. През 1958 г., отивайки в София и посещавайки Витоша, той се влюбва в природата и я обиква. Затова, като се връща в Търговище, започва туристическа дейност като водач и ръководител, веднага след като изкарва курса за планински водачи. Три пъти е събирал колекцията на националните движения „Опознай България – 100 НТО“ и „Покорител на 10-те планински първенци“. Преминал е „Ком – Емине“. Многократно е стъпвал на връх Мусала и е поглеждал пиринските върхове от най-високия им връх – Вихрен.

Дали ще бъде поход, екскурзия или регионална среща, на които се събират стари познати – туристи, за Григор е щастие и зараждане за следващото приключение. През всички тези години бай Григор, водачът, или дядо Григор, както го наричат, винаги е бил точен и изпълнителен и се е старал да накара туристите да бъдат доволни и заредени с ентузиазъм за следващия преход.

През 2004 и през 2006 г. сбъдва и дългогодишната си мечта да бъде на митичния Олимп. Грамотите и наградите са били повод за усмивки в неговия живот. Сега, когато Григор отбелязва своя 80-годишен жизнен път, бих искала да сподея и любовта към туризма, която предава и на своето семейство – синовете му Антон и Лъчезар и внуците му Габриела и Веселин.

Пожелаваме му здраве, дълголетието и да не спира своята туристическа дейност. Поздравяваме от цялото му семейство и мен, съпругата му – Йорданка Христова.

На многая лета

Човек навършва достолепна възраст и си прави равностойка на извървения път. Това се отнася с пълна сила и за нашия приятел, активен турист и човек Григор Христов, отдал голяма част от живота си за практикуване на туризъм.

Роден на 12 септември 1939 г. в село Китино, Търговишко. Става един от първите туристи, които през пролетта на 1958 г. се вливат в БТС. Увлечен се като турист в гр. София по време на стаж си в завод 12. Започнал с излети със съучениците си из Витоша. Посещавал почти всяка събота и неделя хижите и красивите пътеки. Както казва самият бай Григор: „Това беше първото ми влюбване в планините.“ През 1959 г. става член на ТД „Никола Симов“, гр. Търговище.

Започва да води туристически групи през 1979 г. Това е едно начало, което продължава и до днес. Вече 50 години той не е изменил на своята любов към туристите и планините. През годините е придобил следните квалификации: 1981 г. – 3-и разряд; 1982 г. – 2-ри разряд; след това става инструктор по туризъм и туристически организатор. Цялата му дейност логично води до завършване на курс за планински водач през септември 1986 г. на ЦПШ „Христо Проданов“. Това му дава основа за повече и по-продължителни туристически походи. 2000-ната година му носи

заслужена награда „Отличник на БТС“. Следват нови предизвикателства и нови екскурзионни пътувания в планините. Неукротимият му туристически дух и неизчерпаемата му енергия са оценени подобаващо от дружеството. Избран е в УС. Няколко пъти се включва в организиране на туристическа група за участие в НТП „По пътя на Ботевата чета Козлодуй – Околчица“ и преди всичко в привличане на ученици. През 2008 г. е удостоен със званието „Турист ветеран“ по случай 105-годишнината на дружеството. По-късно е награден с медал „Алеко“. Заедно със съпругата си са посетили всичките 100 национални туристически обекта.

Понастоящем бай Григор продължава да бъде активен турист и водач на групи. Той е един от стожерите на туризма в гр. Търговище.

Честит юбилей, бате Григоре! И не се променяй, защото туризмът се е превърнал в твоя същност. Пожелавам ти здраве и още много изживени мигове в нашите прекрасни планини.

На тържеството на юбилея присъстваха десетки туристи от Търговище, Разград, Генерал Тошево, Добрич, Шумен, Велико Търново, Варна и др.

Атанас Сивков,
председател на
ТД „Черноморски
простори“,
гр. Варна

90 години организиран алпинизъм

Те поставиха началото

Васил Pageв

Борислав Йорданов

Михаил Кръшняк

Иван Иванов

Стоян Кеманджиев

За някои от лицата, които гледате на снимките, е писано малко или повече. Някои от тях дори няма да ги разпознаете и по снимките. Те са родени в различни селища на страната ни. Имали са и различни професии. Въпреки това нещо ги е обединявало. Направило ги е истински приятели, защото само това, което ги е обединило, може да роди истинско приятелство. По законите на природата никога от тях вече не е между нас. Сега си спомняме за тях, защото в онази далечна дата - 19 ноември на 1929 година, един човек ги е поканил в ресторант „Славянска беседа“. На чаша бира и кой каквото му е на сърце, те са изслушали пледоарията на първия, с когото ще започнем. Вдигнали са ръце и са положили подписите си след своите имена. И от този момент ние вече имаме Българския планински клуб (БПК) - първата организация на алпинизма - спорт, който скоро ще стане на 90 години.

Ето и много малко от това, което съм събрал за всички.

Стефан Попов – студент, юрист. Инициатор и организатор за учредяването на Българския планински клуб и пръв негов председател. Един от малкото българи, които са получили европейско и световно признание за творческата си дейност. Краят на Втората световна война го заварва на дипломатическа служба в Берн. Обявен е за невъзвръщенец и му е отнето българското поданство. Напуска този свят на 20.10.1989 г., без да „дочака краха на комунизма“,

както ми написа съпругата му Тина Попова, и без да се е завърнал в своята Родина. Един от първите българи, изкачил връх Гросглокнер.

Любен Телчаров – студент, медик. Впоследствие виден професор и създател на Катедрата по патофизиология в Пловдивския медицински институт. Осъществил множество изкачвания в Алпите по време на едногодишната си специализация във Франция, където придобива практически опит и много теоретични познания по алпинизъм. Забил първия истински клин в каменната снага на връх Маловица. Заедно с Никола Миронски правят първото зимно преминаване на Карстовия ръб на Пирин - Кончето. Първият българин, посветил се на научното търсене за проблемите на кислородната недостатъчност във високата планина. Многократно избран в ръководството на клуба.

Филип Филипов – студент, медик. Впоследствие виден наш професор. Създател на Катедрата по неврохирургия към Университетската болница в София и дългогодишен неин ръководител. Участник в първите обхождания на алпийската част на Маловишкия дял на Рила. Поради голямата си ангажираност в болницата няма проявите на най-активните катерачи по това време. Един от „строителите“ е обаче на първия, каменен заслон „БАК“ под връх Орловец. Участник в първото организирано българско изкачване на връх Гросглокнер.

Любен Пенеv – студент, медик. Считан за най-красивия български алпинист. В алпийския му актив е записано първото зимно преминаване на Стражите в Пирин и редица опити за скални премиерни изкачвания в района на Маловица и Орловец. По време на едногодишната си специализация в Германия създава там семейство и остава да работи и живее в Германия. По време на войната изпълнява военския си дълг и се завръща в Родината. След края на войната печели конкурс и заминава на работа в САЩ, където се реализира като един от видните професори и придобива световна известност. Участник е в първото организирано българско изкачване на връх Гросглокнер. И на него не му бе позволено да се завърне в България. Той бе последният от учредителите, който напусна този свят.

Кирил Влахов – студент, медик. Впоследствие виден наш професор. Създател на Катедрата по рентгенология към Пловдивския медицински институт. В първите години след учредяването на клуба взема активно участие както в практическо, така и в теоретично отношение, като изнася лекции по медицински проблеми в планината. Участва в първото българско изкачване на връх Гросглокнер, както и в първото зимно преминаване на Муратов връх, Дончови караули и Бъндеришки чукар. Голямата му ангажираност в болницата в последните години го откъсва от планината и той се задоволява само с туристически изле-

ти в Родопите.

Ростислав Каушев – студент, математик. Виден наш преподавател, който достига до най-високото научно звание, като е избран за академик. За високите постижения в своята област има редица държавни награди. Когато отбелязвахме 70-годишният юбилей на БАК, той единствен от учредителите бе останал жив от живеещите в България. Въпреки напредналата си възраст уважи честването и зае мястото си в деловия президиум. Тогава заснехме кратък филм за него.

Иван Шехтов – учител. Пристига в София от родния си град Самоков специално за учредяването на клуба. Проявява изключителна активност при първите опити за катерене, най-вече в Маловишкия дял на Рила. Известно време работи като старши инструктор в Централния алпийски лагер (ЦАЛ). Отличен познавач на Рила. Негово дело е изработената карта на Маловишкия дял на Рила, която все още стои в новата сграда на школата и буди възхищението на всеки, който спре поглед над нея.

Никифор Никифоров – студент-инженер. Проявява голяма активност в първите години след учредяването на клуба. Като бъдещ инженер той е един от най-активните изпълнители на заслона „БАК“. Участник е в първото организирано българско изкачване на връх Гросглокнер (3798 м). Заедно с още 8 души и той уважи 70-годишния юбилей на

клуба. С напредване на годините намалява посещенията си в планината и остава малко известен на следващите поколения.

Васил Pageв – юрист, стажант. Проявява изключителна активност в живота на клуба. Почти винаги е избран в ръководството му, а по време на войната е и негов председател. Като служител на Община София издейства от най-успешния кмет на столицата ни Иван Иванов една стая за канцелария на клуба. След 1944 г. е изключен от редовете на алпийското движение у нас. Това обаче не го отдалечи от планината. Запазил е и е предал най-богатия архив на клуба. Отиде си от този свят, без да е получил уважението, което заслужаваше.

Борислав Йорданов – студент, спортист. Първият българин с диплом за висше телесно образование. Един от основателите на Висшето училище по физкултура - днес Национална спортна академия. Въпреки това при прочистването на висшите учебни заведения от „фашистки елементи“ е освободен от работа. Първи българин, участник в световно първенство по ски. Член на БОК. Има няколко значими изкачвания в Алпите, високи над 3 и 4 хиляди метра. Завърши трудовия си стаж като отговорник за тенис кортовете в Градската градина.

Михаил Кръшняк – студент, художник, по произход словак. Син на служител в

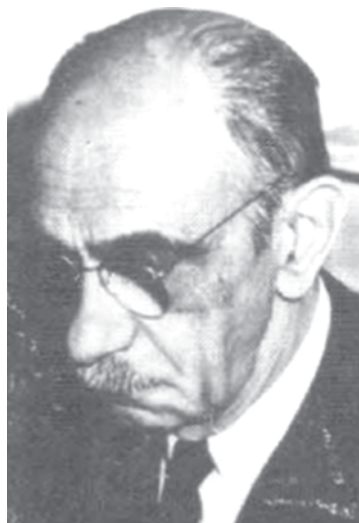
Крум Иванов

Любен Йорданов

Любен Рагославов

Стефан Попов

Любен Телчаров

Хижа „Тешел“

Иглика Генчева: Базата е голяма – иска и ръце, и сърце

От 2 години хижа „Тешел“, стопанисвана от ТД „Родопея“ – с. Ягодина, работи и като учебен център на БТС, където се провеждат зимни и летни курсове за планински водачи и маркировачи. За курсистите има специално оборудвана зала и новопостроена катерачна стена. Теоретични и практически са модулите, по които те се обучават, а пребиваването им в Родопите се превръща в емоция, защото планината не просто ги допуска до себе си, но им дава и част от своята сила.

В непосредствена близост до хижа „Тешел“ са три примамливи за българските и чуждестранните туристи обекти в Западните Родопи –

Ягодинската пещера, на 7 км отстояние, пещерата „Дяволското гърло“ – на 11 километра, и панорамната площадка „Орлово око“, изградена от ТД „Родопея“, която е втората в света след тази на каньона в Колорадо, разказва Иглика Генчева. Когато започва работата през 2004 година като управител на хижа „Тешел“, базата е била собственост на „Хидрострой“. Трябвало е да се ремонтира основно – покрив, дограма, подове, бани. Сега в База 1 могат да се настанят 50 човека, а в База 2 тежат ремонтни дейности – там във всяка стая ще има санитарен възел. Общият капацитет ще стане 100 места за нощувка. Целият комплекс включва ресторант, барбекю в двора и бе-

седки, голяма поляна с люлка, пързалка и футболно игрище, което може да се използва и за палатъчен лагер. Интернетът и телевизорът във всяка стая също са екстри, които ползват туристите, освен локалното отопление и целодневното ползване на топла вода. Всичко това привлича посетители целогодишно в хижа „Тешел“. А заслугата е не само на Туристическо дружество „Родопея“, но и на самата Иглика. Делова и дружелюбна, стопанката на големия дом посреща и изпраща туристите, организира им маршрути по желание, осигурява певица и гайдар, DJ, приготвя вкусни родопски специалитети. Предлага им уют и не крие, че е отдадена изцяло на работата си. Цветята в двора радват око и са неизменна част от красотата, която заобикаля хижа. Грижата за тях пък е миг от всекидневието на хората, които работят тук и искат туристите да се чувстват добре в планината на Орфей.

В една от паузите на забързаното ѝ всекидневие сядаме на чаша кафе. Питам се що за човек е и какво е това, което я прави добър мениджър. „Завършила съм детска педа-

гогика. Омъжих се за Сергей Генчев, секретар на ТД „Родопея“, когато той беше пещерник. Цялото ми семейство се занимава с туризъм. От 2006 г. съм член на ТД „Родопея“ – с. Ягодина. До 1984 г. Ягодинската пещера се благоустрояваше. Сега работи целогодишно. 7 години бях там като екскурзовод, след това 3 години в Праисторическото жилище в непосредствена близост до пещерата, което е и единственият пещерен музей на Балканите. Обичам да работя с хора. Работата на хижата е екипна – всеки отива там, където има нужда. Базата е голяма – иска и ръце, и сърце.

Давам от себе си 100%, за да бъдат посетителите доволни от престоя си при нас. Правя организация и на преминаващите, за да посетят

пещерите, екопътеките и панорамните площадки. В района могат да се направят доста маршрути – до панорамната площадка „Орлово око“, по Дяволската пътека, която преминава през Дяволския мост – феномен, изваян от природата, маршрути до Девин, Доспат и Смолян. Вълчи камък е друга популярна панорамна площадка, има и красив маршрут до Чаирските езера. Нашето туристическо дружество организира различни прояви, работи и с деца – включваме ги в празници и състезания. Раздаваме им награди. Всичко това е моят живот.“

За контакти: 0889522347, 0895658533 и 0895658558 за връзка с Ягодинската пещера

Филип Филипов

Любен Пенев

Кирил Влахов

Ростислав Каишев

Иван Шехтов

Никифор Никифоров

двореца на цар Фердинанд в Боровец. Останал да живее в България и след войната. За учредяването на клуба присъща специално от Самоков. Още на самото учредяване е избран за касиер на клуба. Един от най-добрите планински фотографи, заснел на филмовата лента алпийските красоти на Рила и Пирин. Участва в първите опити за катерене в района на Мальовишкия дял и най-вече на самия връх Мальовица. Коварна болест го отнема от приятелите и планината твърде рано, поради което остава малко известен за по-младото поколение.

Иван Иванов – учител. Много активен в първите години, и то най-вече преди учредява-

нето на клуба. Впоследствие активността му намалява и когато от приятелите му получава сведения за него, те не му разказаха особени прояви в областта на алпинизма. Не открих и негови наследници, за да получа повече информация.

Стоян Кеманаджиев – търговец. Още на учредителното събрание е избран в ръководството на клуба. Навярно поради служебни дела по-рядко неговото име се среща в сводките за алпийски прояви. И за него авторът не получи повече информация за значимите му алпийски изяви.

Крум Иванов – лекар. С подчертана активност още преди, а и след учредително-

то събрание. Избран е за секретар на клуба. След това заминава на работа в Ловеч и присъствието му в клуба намалява. По време на краткия ми престой и работа в този град неколкратно се срещам с него, но той вече не проявяваше първоначалната си активност. Отдаваше голямо значение на това, че е един от учредителите.

Любен Йорданов – чиновник в БНБ. С подчертана активност в първите години след учредяването на клуба. След това неговото име много рядко се среща в бюлетините за осъществени изкачвания или опити за такива.

Любен Радославов – студент, медик. Често е избира-

в ръководството на клуба. Остава в историята на българския алпинизъм с изкачванията си в Долomite и с това, че през 1933 г. при едно свое завръщане от Италия внася у нас истински алпийски клинове по образец, на които нашите алпинисти започват местно производство, поради липса на средства за закупуването им от чужбина.

Атанас Атанасов и Ташо Атанасов – първият студент, юрист, а вторият чиновник. Въпреки усилията, които положих, никой не можа да ми предостави фотографии и на двамата, както и повече сведения за участието им в клубните прояви.

Доц. Сандю Бешеб

Нови обекти в Националното движение „Опознай България – 100 НТО“

Водопад „Райското пръскало“

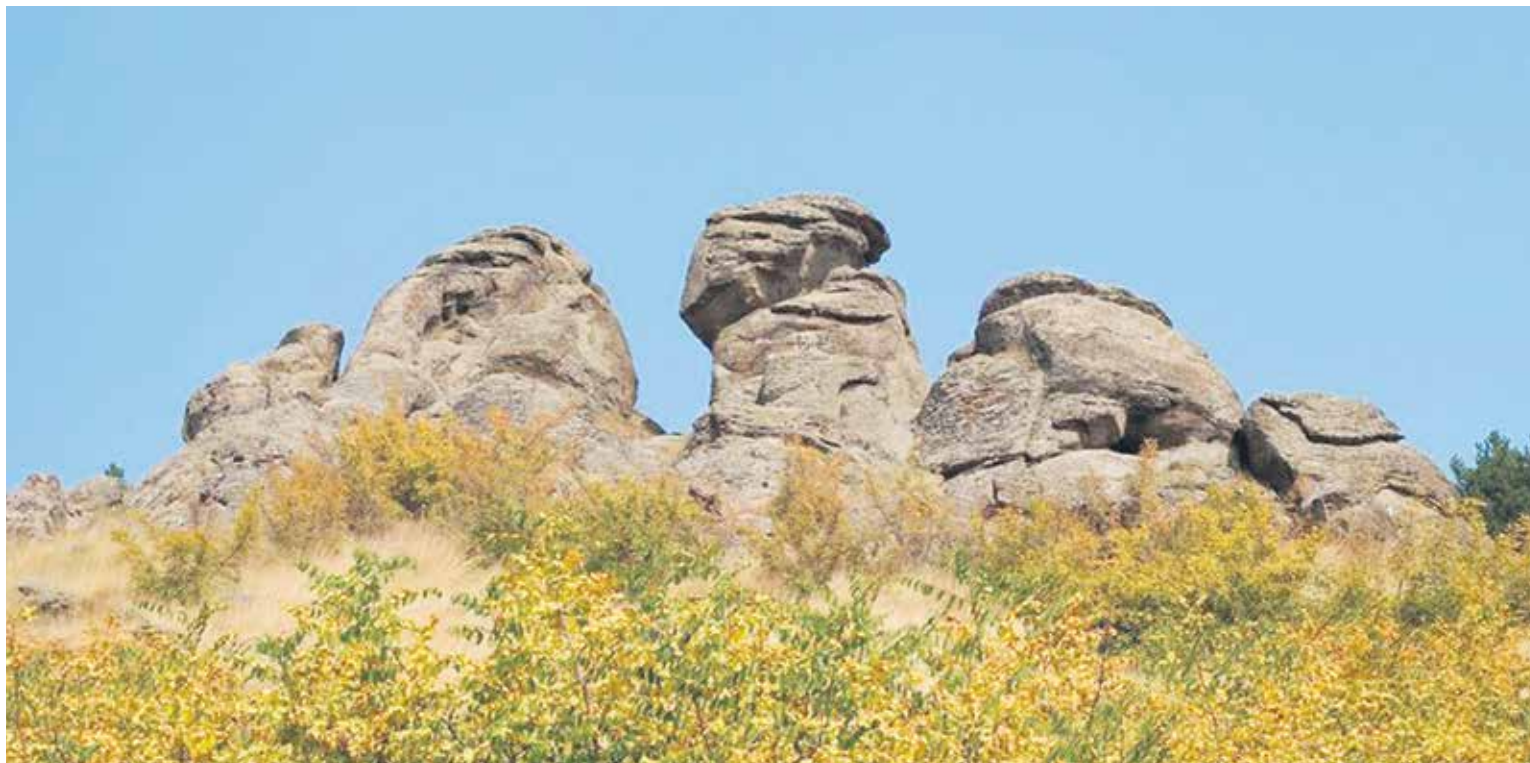
„Райско пръскало“, „Каловферско пръскало“ или „Голям джендемски водопад“ е водопад, намиращ се на Пръскалска река, ляв приток на Бяла река. Той е най-високият постоянен водопад на Балканския полуостров. Разположен е в Стара планина под връх Ботев. Намира се в Национален парк „Централен Балкан“, в природния резерват Джендема. Събира води от снежните преспи, разположени под върха, които образуват река Пръскалска, и има височина 124,5 метра. Водопадът дава началото

на приток на Бяла река, чийто водосбор влиза в резерват „Джендема“. В подножието на водопада се намира хижа „Рай“ – изходен пункт за посещенията му.

Райското пръскало е известна природна забележителност и привлича много туристи от страната и чужбина. Водопадът е подходяща дестинация за любителите на походи, скално катерене, екотуризъм, парапланеризъм и за всички, които просто обичат планината. „Райското пръскало“ е най-пълноводно през летните месеци.

Скалният феномен „Трите братя“

Скалният феномен „Трите братя“ се намира в местността Казаните, в лесопарк Славеева река, на 200 м надморска височина. Той е разположен северно от град Айтос и е един от символите му. Скалният феномен „Трите братя“ заема площ от 1 хектар. Обявен е за природна забележителност и е включен в потенциалните защитени зони по Директива за хабитатите в Република България.

За тези скали има легенда, която датира още от античността: Имало трима братя воители, които се борили и защитавали потиснатите българи. Вечер, когато се прибирали от бойното поле, те се превръщали в три сини скали, за да се скрият от враговете си. И така след всяка битка. Когато войните свършили, тримата братя отново се върнали от дългия поход и спрели тук, за да почиват.

Заседание на Националния координационен съвет на Националното движение „Опознай България – 100 НТО“

На 17 септември в Министерството на културата се проведе заседание на Националния координационен съвет (НКС) на Националното движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта“. Секретарят на НКС

Мирслав Дачев, експерт в БТС, представи информация за работата на Съвета през 2018 година. Проведени са били четири заседания и по предложения на общини и други институции са били

приети седем нови обекта: Часовниковата кула в гр. Етрополе, Къщата-музей „Елин Пелин“ в с. Байлово, Никополска аг. Иструм, с. Никоп, къщите „Старинно Карлово“ в гр. Карлово и три обекта в гр. Варна – Аладжа

манастир, Римските терми от II-III век и музеят „Владислав Варненчик“.

Съвместно с Министерството на образованието и науката на българските училища в чужбина е изпратена презентация на Националното движение. По инициатива на Румен Димитров - зам.-министър на културата, са били проведени поредица от срещи за рекламиране на Националното движение по БНТ и БНР и в Националното сдружение на общините в България, както и за изработване на петминутни клипове с Камен Воденичаров.

На заседанието бяха представени предложения

за приемане на нови обекти в Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. Такива са: скалният феномен „Трите братя“ – община Айтос; водопадът „Райското пръскало“; Музейният комплекс в гр. Монтана, в който може да се видят копие на Якимовското съкровище и статуя на тракийски конник, Михайловата къща, „Липидариумът“ – археологическа експозиция на открито от римската епоха, Художествената галерия „Кирил Петров“ и античната крепост „Кастра ад Монтане /н/ зиум“ в община Монтана, която е със статут на недвижима културна ценност с национално значение.

27 септември – Световен ден на туризма

От 1980 година Световната организация по туризъм към ООН отбелязва Световния ден на туризма на 27 септември. Целта на тази инициатива е да се привлече

вниманието на международната общественост към значението на туризма и неговата роля за развитието на социалната, културната, икономическата и по-

литическата сфера на общественения живот. **„Туризмът и работни места: По-добро бъдеще за всички“** е мотото на Световния ден на туризма през 2019 година.

Печат: "Алианс ПРИНТ"

**КЪРПЕКТ
ЪКАУНТ**

**Счетоводни услуги
и данъчна защита**

тел.: 02/8664553
GSM: 0899881720
ekushlev@gmail.com

Продължение от стр. 1

Оператор на електронната времеизмервателна система беше г-р Петър Доганов. GPS-проследяването бе поверено на инж. Виктор Ценков. Най-тежък бе маршрутът на елитната мъжка група, който беше с дължина „по правата“ 5900 м, 230 м сборно изкачване „по оптимален съдийски вариант“ и 19 контролни точки. Първото място бе спечелено от легендата на българското ориентиране Кирил Николов – Дизела, състезател на търговския клуб „Вариант 5“, с време 46:41 мин. Само 26 секунди по-бавен бе

неговият съотборник Димитър Желязков, а бронзовият медал стана достояние на Боян Софин от „НСА-Сивен“, преодолел трасето за 51:50 мин. От четвърто до шесто място се наредиха: Ивайло Каменаров, „Компас-крос“ – Русе, 53:12 мин., Николай Димитров, „Браун тим“ – Велико Търново, 57:55 мин., и Владимир Атанасов, „Бегун“ – Варна, 59:06 мин.

Не по-лесна беше задачата на дамите от елитната група, които трябваше да преминат 5-километров маршрут със 195 метра сборно изкачване и 15 контролни точки. Лиана Гоцева и Кристина Иванова от „Младост“ – Благоевград, заеха първите две места с време 62:29 и 68:07 мин., а третото място остана за Христиана Станчева, „НСА-Сивен“, с време 79:52 мин. Антоанета Дякова, „Карлък“ – Смолян, Петя Николова, „Ловеч“ – Ловеч, и Виолета Илиева, „Сърнена

гора“ – Стара Загора, допълниха шестията в тази възрастова група.

По традиция регламентът за определяне на носителя на купа „Ехо“ дава по една точка за всеки изпреварен състезател в отделната възрастова група. Изглежда, това е най-справедливият начин за определяне на приноса на всеки член на клуба за постигнатото класиране. На първо място тази година и носител на купата стана отборът на „Вариант 5“ – Търговище, със 121 точки, следван от „Бегун“ – Варна, 88 точки, и „Браун тим“ – Велико Търново, 82 точки.

Купите в комплексното класиране връчи г-жа Емилия Матеина – главен редактор на вестник „Ехо“, а медалите на държавните призори – почетният председател на Българската федерация по ориентиране и член на Управителния съвет на Българския туристически съюз

проф. Атанас Георгиев.

Пълното индивидуално и отборно класиране, както и „сплит-времената“, може да

намерите в официалния сайт на БФО orienteering.org

Константин Койнов

13-и Европейски форум по спелеология

Продължение от стр. 1

Освен научните презентации събитието имаше и артистичен елемент – фотоконкурс и филмов фестивал, които показаха подземните красоти. На публиката бе предоставена възможността да номинира най-добрите творби. Изключително оспорвана бе битката за най-добра фотография. Като най-добра снимка бе отличена „В дългия тунел“ с автор Флориан Бахман, заснета в Grotte de St. Marcel, Ardeche във Франция. Само с 1 глас на второ място се нареди снимката „Слънчев лъч в пещера от кремък“ с автор Боаз

Лансфорд. Творбата има интересна история – заснета е във фосфатна мина в централната пустиня Негев, Израел. Пещерата е открита по време на минни дейности и за съжаление вече е унищожена. Като спомен остава единствено направената снимка. На трето място е фотографията „Нарушена тишина“, направена в Davorjevo Brezno, Словения, с автор Игор Аргети. За най-добър филм бе избрана продукцията на Португалската федерация по спелеология „Подземна Португалия“, на второ място остана хърватският филм за „Недам яма“, а третата позиция зае пак пор-

тугалско видео за експедиция в „Източен Тимор“.

Спортно настроените пещерници премериха сили в своеобразно състезание, което съчетава умения, придобити при практикуване на пещерно дело – „Спелео Олимпийски игри“. Призовите места при жени, мъже и отборно бяха заети от полския спелеоексперт. На второ и трето място при жените се класираха съответно Станислава Делева и Яна Димова от България. А на смешната двойка Тома Соларов и Диана Стефанова бе присъден приз за най-добра екипна дейност.

Акцент от Националния форум по спелеология бе презентацията на Анна Пенчева, посветена на 50-годишнината от проникването до гръното на най-дълбоката по това време пещера в света – Гуфер Берже във Франция на 1122 м от проникването до гръното на най-дълбоката по това време пещера в света – Гуфер Берже във Франция. По време на експедицията Анна и Петър Берон достигат до гръното, намиращо се на - 1122 м. С това Анна Пенчева (по това време с фамилия Тапаркова) става първата жена в света, достигнала подобна дълбочина. По време на Националния форум бяха връчени грамоти „Петър Трантеев“ на заслужили пещерници, както и значки „Златен“, „Сребърен“ и „Бронзов прилеп“ за заслуги. Председателят на БТС доц. г-р Венци Росманов поздрави на български, английски и френски участниците във форума, а изпълнителният секретар на БТС Зорница Радонова връчи Поздравителен адрес от името на Сдружението.

Като част от 13-ия Евро Спелео Форум бе проведена и предварителна програма от 21 до 25 септември с посещения на пещери в различни части на България. В красивата и все още дива западна част на Родопите, в близост до хижа „Орфей“, бе лагерът на експедиция „Кастракли“. Международният екип от спелеолози посети Ягодинската пещера, Дяволското гърло, Харамийската пещера, Извора на Кастракли и др., както и множество при-

Презентация на Анна Пенчева, посветена на 50-годишнината от проникването до гръното на най-дълбоката по това време пещера в света – „Гуфер Берже“ във Франция на 1122 м

Снимка: Антония Влайкова

родни забележителности, сред които биосферен резерват „Кастракли“, Триградското и Буйновското ждрело.

Друга част от предварителната програма включваше посещения на пещери в района на София, сред които най-дългата пещера в страната – „Духлата“, а също и „Темната дупка“ на Лакатник, „Темната дупка“ на Беренге извор и „Елата“.

ЕвроСпелео Форумът се проведе в Националния учебен център на Червения кръст, Долни Лозен, София. Организатори на проявата бяха Българската федерация по спелеология и пещерно спасяване – България от името на Европейската федерация по спелеология, в партньорство с Меж-

дународния спелеоложки съюз, Националния учебен център на Червения кръст, Българския туристически съюз, Фонд „Научни изследвания“, Геологически институт на БАН, Avanture Verticale, магазини за спортна екипировка „Алпи“ и „Аутсайдер“.

Във форума участваха над 200 пещерници от 25 страни, сред които имаше представители от Европа, САЩ, Бразилия, Израел и Хонконг.

Повече информация може да прочетете на уеб сайта: esf2019.speleo-bg.org

Антония Влайкова,
председател на Европейската комисия по пещерно спасяване към Европейската федерация по спелеология

Кирил Воденичаров на 90 години

Да уважат Кирил Воденичаров и да споделят с него 90-годишния му юбилей на 6 ноември голямо много хора, които развълнувани разказваха спомени и поднасяха подаръци – и всичко това заради обичания от тях алпинист и парашутист, човек, който се помни само с добро. Изпълнителният секретар на БТС Зорница Радонова връчи медал „За особени заслуги“ на Кирил Воденичаров и го поздрави от името на Управителния съвет на Сдружението.

Както разказа за него Володя Лободин, в далечната 1949/50 година в ДСО „Академик“ – в Секцията по алпинизъм, се провежда първият курс по алпинизъм, алпийска техника и алпийско спасяване. Кирил Воденичаров тогава е студент и един от курсистите. Годици наред той ще продължи своята дейност с отдаденост в името на спортните постижения. Парашутизмът е другото му амплуа, в което става републикански шампион и поставя световни рекорди. И алпинизмът, и парашутизмът осмислят неговия живот по начин, който се помни от приятелите му и днес.

Всеотдаен, точен, изпълнителен, верен на думата си, скромнен, добър, честен, усмихнат – и когато пее, и когато свири на китара, той създава настроение сред хората около себе си. А мнозина от тях – неговите приятели, споделяйки 90-годишнината му, от сърце и с много обич изрекоха: „На многая лета!“

ПОКАНА

УС на ТД „Хеброс“ – гр. Димитровград, на основание чл. 29, ал. 1 от ЗЮЛНЦ и Решение от Протокол от 25.09.2019 г. на УС на дружеството, свиква ОБЩО ИЗБОРНО СЪБРАНИЕ на 16.11.2019 г. от 10:00 ч. в конферентната зала на Клу-

ба на дейците на културата – гр. Димитровград, при следния

ДНЕВЕН РЕД

1. Избор на ново ръководство на Туристическо дружество „Хеброс“ – гр. Димитровград.

УС на ТД „Хеброс“